

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — do-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2950 — nočna 2994, 2994 in 2950

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SLOVENE

Ček. račun: Lj-
ljana št. 10.630 in
10.349 za inserate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Naš trgovec

Trgovski stan je v zgodovini našega naroda vseskozi igral zelo veliko vlogo in je bil zato vedno visoko spoštovan. Slovenska dežela je bila zaradi svoje lege torišče najživahnjšega blagovnega prometa in prehoda s severa na jug in narobe, tako da je pri nas trgovski stan poleg obrtniškega bil najprej in najboljše organiziran.

K temu pride visoka poslovna morala slovenskega trgovca, kajti kakor na vseh področjih življenja tako velja za našega človeka tudi v trgovskem poslovanju kot vrhovno pravilo delovanja poštenost. Naš trgovec ve, da se solidnost tudi v svojih dejanskih učinkih najbolj izplača takó njemu kakor splošnosti, na katero se je vedno oziral. Zaradi tega je trgovski stan v naši kulturi in socialni zgodovini kot činitelj napredka igral zelo pomembno vlogo, ker njegovo delo ni bilo usmerjeno izključno v lastni dobiček, ampak v prvi vrsti v korist in blagostanje naroda. Trgovstvo med Slovence ni bilo importirano iz inozemstva ter je vedno ostalo nepomešano s škodljivim orijentalnim nearijskim elementom, ki mu je glavna in edina smernica poslovanja izropanje bližnjega in obogatitve na račun splošnosti in države. Po svoji moralni brezhibnosti in smislu za obče blagostanje in socialen napredek vseh slojev je slovenski trgovec bil v prvi vrsti naše narodne borbe proti tujcu, kakor se je tudi z vsó požrtvovalnostjo boril med prvimi za jugoslovansko državo.

Naše trgovstvo pred vojno ni prišlo zadostno do izraza v zunanji politiki države, ker je tuji režim pokroviljstvoval neslovansko elementu, dočim je Slovane rabil bolj za topovsko krmo. Slovenski trgovec ni prišel do prave veljave, ker je nemška vlada dajala prednost Dunaju in Trstu. Z zedinjenjem Jugoslovancev pa so bile dane našemu trgovstvu nove naravne, politične in gospodarske možnosti, da se dostojno uveljavijo, da prevzame inicijativo in soodloča pri gospodarskih smernicah državne politike, dočim je prej bil bolj pasivni element, in da naveže direktne stike z inozemstvom.

Če se te nade zaenkrat še niso v vsem obsegu izpolnile in je ta razvoj v marsikaterem oziru komaj v svojih začetkih, dočim je v drugih ozirih zaviran, je temu seveda v precejšnji meri kriva sedanja splošna stiska gospodarstva. To pa ne sme merodajnih činiteljev zapeljati, da ne bi videli vzrokov in okolištin, ki neovirano od začasnih krize našemu gospodarstvu ne dovoljujejo potrebnega razmaha. Kriza sama nam ne more na primer pojasniti, da se je naše trgovstvo, ki je predstavljalo armado 12.000 samih solidnih podjetij, v teku zadnjih dveh let skrčilo za celih 2400 obratov in da gre ta proces naprej. To je vsekakor previsoka številka, ki nas sili, da iščemo globlje nego je sedanja gospodarska stiska.

Trgovci so na svojem zboru pretekle nedelje v Konjicah sami čisto prav poudarjali — vsak sam najbolje ve, kje ga čevlji žuli — da pogrešamo gospodarskega načrta, ki ne bi iskal samo začasnih lekov zasebnemu in državnemu gospodarstvu v zaščiti in fiskalnih uredbah, ki utegnejo imeti večkrat učinek konjskega zdravila, da pomagajo morebiti za prvi trenutek navidezno, dočim bolezen sama ostane, ako celó ne postane hujša. Tak širokopotezen in dalekoviden gospodarski načrt pa je nemogoč, dokler bo prevladovala prekomerna

tendence, ki našim gospodarskim krogom ne daje zadosti možnosti soodločevanja, vpliva in direktive na področju splošne gospodarske politike in v gospodarski ter socialni zakonodaji premalo spoštevata njihovo mnenje in predloge. To velja posebej za davčno politiko. Nazadovanje naših trgovskih obratov v gori omenjenem obsegu je na primer gotovo pripisovati temu, da naši gospodarski krogi niso bili zadostno vpoštevanji, ko se je izvršilo obdavčenje trgovskih obratov na podlagi čistejšega dohodka nad 16.000 Din, dočim znaša povprečnina za celo državo le okrog 8000 dinarjev. Zaradi tega je naša trgovina, kjer prevladujejo srednji in mali obrati — do 90% — prekomerno obremenjena in zato nazaduje preko črte, ki je povzročena po splošni krizi in naravnem selekcijskem procesu.

Iz istih vzrokov, to je iz nezadostnega vpoštevanja in umevanja dejanskih gospodarskih razmer in interesov, ki jih pretirana — usmerjenost ne vidi v pravi luči in dejanskem stanju, izvira tudi preveč birokratično reglementiranje našega izvoza, ki je povzročilo in še povzroča — naj omenimo samo naš sadni izvoz — trgovini škodo, kateri bi se bilo lahko izogniti, če bi prišli vedno in ob pravem času do veljave pogledi in želje posameznih prizadetih trgovskih činiteljev in proizvajalnikov ter bi bili na prvem mestu njihovi interesi, kakor je naravno. Birokratična reglementacija izvoza otežuje in ohranja naš izvoz vedno bolj in zato se merodajni činitelji ne smejo in ne morejo delj zapirati spoznanju, da ni srečna in da je treba na tem področju enake korenite preusmeritve naše gospodarske politike, kakor na področju našega denarstva, kjer je poživljenje naših denarnih zavodov oteženo samo zaradi napačne politike pokroviteljstva privilegiranim zavodom.

Smotrna in načrtna gospodarska politika, ki pa ne sme ubijati, ampak le pospeševati zasebno podjetnost in samopobudo, bi nas obvarovala tudi usodne napake, da to, kar smatra zakon za koristno nemu stanu, v svojih posledicah prizadeva škodo ostalim stanovom, dočim v resnici niti sistem ne koristi, v kojega zaščito je bil izdan. To velja v precejšnji meri tako za našo gospodarsko zaščito kakor za našo

Hitler govori stotisočim v Koblenzu

Bitka za Posaarje

Poziv katoličanom

Hitler obljublja versko svobodo — Franciji nudi roko v spravo — Evropa ostane nezaupljiva

München, 27. avg. TG. Po vseh vesteh, ki prihajajo iz Porenja in obravnavajo veliki manifestacijski zbor v Koblenzu, na katerem je govoril nemški državni vodja Adolf Hitler, izgleda, da je bil njegov prvenstveni namen pomiriti posaarske katoličane. Narodno socialistična stranka je storila od svoje strani največje napore, da bi privabila na zbor, kateremu je baje prisostvovalo četrtilijona ljudi iz Posaarja in ostale Nemčije, da slišijo iz ust najvišjega predstavnika Nemčije ne samo patriotske vzklike in rodoljubna navdušenja za plebiscit v začetku prihodnjega leta, marveč polnopravna jamstva, ki jih daje nemška država posaarskim katoličanom, da bo Nemčija spoštovala njihovo vero in svobeden razvoj njihovih kulturnih organizacij, če bodo oddali svoj glas za vrnitev Posaarja Nemčiji.

Nad 110 posebnih vlakov, ki so bili postavljeni na meje Posaarja, je pripeljalo posaarske udeležence v Ehrenbreitenstein, ki leži nasproti Koblenca na desnem bregu Rena. Tam, v nemškem kotu, kot Nemci sami imenujejo trikot, ki ga delata Ren in Mozela, ki se pri Koblenzu izliva v njega, je nemški državni vodja v dozdaj od njega nepoznanih besedah rotil Posaarce, naj ostanejo zvesti nemški domovini.

Hitler govori

Ceravno je bilo zanimivo, kar je Hitler povedal ob tej priliki o zunanji politiki Nemčije ter zopet podčrtal nemško dobro voljo, poravnati vse spore s Francijo in zaživeti mirno življenje z vsemi sosedi, je bil vendar le glavni poudarek v onem delu njegovega govora, ki tiče bojazni posaarskih katoličanov pred narodno socialistično državo. Narodni socializem je sicer trbil v svet, da je velikanška večina Posaarcev itak zvesto vdana Nemčiji in da ni treba imeti nobenega strahu glede izida tega za nemški ponos toliko važnega plebiscita, toda nikomur ni ostalo prikrito, najmanj pa odgovornim krogom nemške vlade, da obstajajo močni in globoko zasidrani verski in gospodarski razlogi, ki govorijo za to, naj Posaarje ostane to, kar je bilo do danes, namreč nemško ozemlje, a ločeno od Nemčije in pod varstvom Zveze narodov. Te verske in gospodarske vzroke protinemškega razpoloženja v Posaarju je hotel Hitler razbliniti s svojim velikim govorom. Hitler v Koblenzu ni govoril niti za nemška ušesa, niti za francoska, govoril je Posaarčanom in govoril jim je o — veri.

Najvažnejši del njegovega govora je torej tisti, ko je znova in tokrat že s precejšnjo jasnostjo začrtal stališče narodnega socializma do katoliške cerkve, ki je cerkev katoliškega Posaarja.

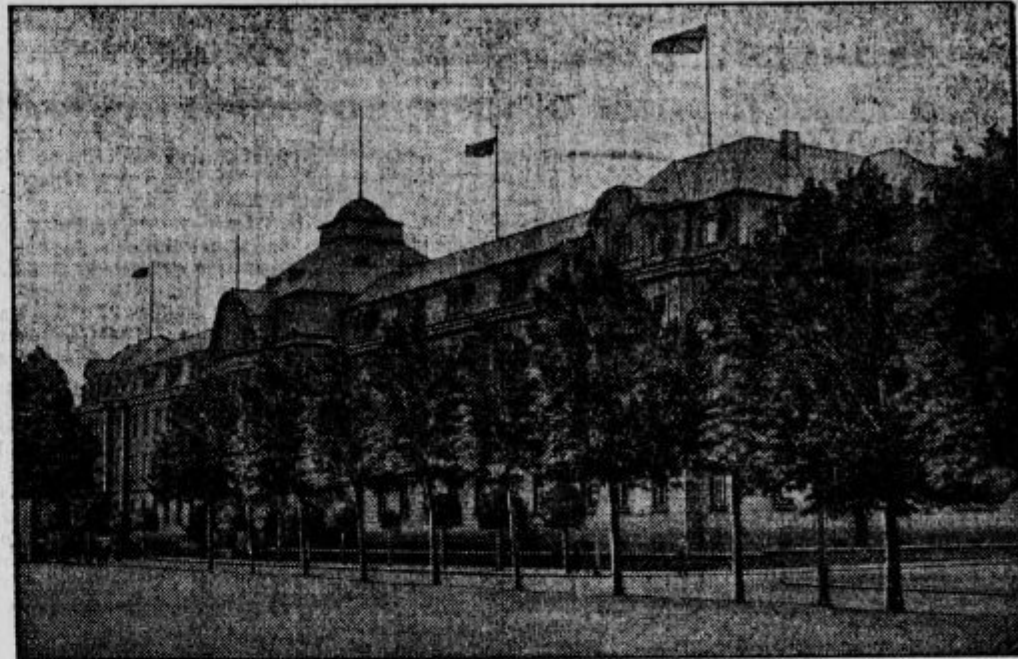
„Mi nismo ovirali verske svobode“

Narodni socializem ni nikakr pokret proti krščanstvu. Narodni socializem je samo potegnil črto med politiko, ki se naj briga za zemeljske stvari, in med vero, ki se peča z duhovnimi vrednotami življenja. Narodni socializem dozdaj ni oviral svobode verskega poka in je ne bo nikoli oviral. Narodni socializem ni omejeval svobode verskega prepričanja in je tudi nikdar ne bo. Nasprotno! Narodno socialistična država vero štiti, toda vedno le pod pogojem, da vera ni samo ščit, za katero se skrivajo politični cilji. Cerkev in država morata sodelovati in tudi lahko složno sodelujeta v borbi proti kulturnemu boljšeizmu in proti brezbožniškemu gibanju, ki smo ga s koreninami vred izruvali iz življenja nemške države. Složni sta Cerkev in država tudi lahko v borbi proti razrednemu sovraštvu za edinstvo in složno sožitje vseh socialnih plasti naroda.

Nemški državni vodja je nato omenil, da imajo Posaarci gotove skrbi glede njihove usode, če bi se vrnil v območje nemške države. »Ne samo, da nemška država po meni, njenemu zastopniku, obljublja Posaarcem, da jih nikdo ne bo oviral v njihovem verskem udejstvovanju, ona jim obljublja tudi, da bo Nemčija pozabila na vse dozdajne strankarske opredelitve v Posaarju, da ne bo nikogar posebej nagradila za njegovo simpatiziranje z narodnim socializmom, niti koga preganjala in kaznovala, če je narodnemu socializmu bil nasproten. Vse bo narodno socialistična država sprejela z enakim veseljem in zadoščenjem v svoje naročje in za vse enako se bo nemška vlada trudila, da jim ohrani vse gospodarske ugodnosti, ki so jih dozdaj uživali.«

Dunajska vremenska napoved: Južne alpe: oblačno, dež in soparno.

davčno politiko. Moramo se povzpeti do spoznanja, da vse, kar le navidezno ščiti na primer našega kmeta, dočim v resnici zmanjšuje njegovo življenjsko stanje in kupno moč ter zaupanje vanj, obenem tudi slabi našega trgovca in obrtnika — ali pa, da vse, kar politika navzdol življenjsko stanje našega uradnika, prizadeva škodo šemu kmetu in narobe. Ker pretirana cen-usmerjenost naravne zvezanosti vseh gospodarskih panog in stanov ne vidi, zato je nezdrava in se mora nujno preusmeriti, ker se bo inače splošna gospodarska stiska povečala, namesto da jo izlečimo. Tako na primer ravno trgovski stan danes najbolj na svoji koži občuti, kako usodno je zanj padanje izvoza živine in živinorejskih izdelkov kot učinek padanja gospodarskega stanja našega kmeta. Vseled teh okolištin, ki izvirajo iz napak, ki so imanentne našemu gospodarstvu, se seveda splošna kriza le še bolj občuti in trgovci po pravici le še bolj tarna, ko je lesna uvozna carina v Italiji naš lesni izvoz skoro docela ubila

Vladna palača v Koblenzu

Šele na koncu svojega govora — a tudi v zvezi s posaarskim vprašanjem — je Hitler mimogrede omenil odnosa Nemčije do Francije. »Posaarsko vprašanje,« je dejal, »je vprašanje, ki zanima samo Francijo in Nemčijo in nikogar drugega. Ko bo rešeno tudi to, potem za mene in za Nemčijo ne obstojajo nobeni pametni vzroki, da se ne bi obe državi združili k složnemu, mirnemu sodelovanju. Francija bo morda potem spoznala, da imata obe državi pred seboj dosti drugih višjih vrednot, za katere se bo treba skupno boriti, mesto da se med seboj v neslogi slabita.«

»Mi se bomo veselili, ko bodo po 14. januarju zvonovi oznanjali po vsej Nemčiji, da se vrača izgubljena pokrajina, ker potem šele se za nas in za vse začneja nova doba miru.«

Odgovor Posaarja:

„Mesto obljub, pokažite dejanja!“

Posaarski katoličani, ki so se tudi udeležili manifestacije v Koblenzu, čeprav je bila velika večina udeležencev le pripadnikov narodnega socializma,

Neljubi odmevi po Evropi

V Italiji vznemirjenje

Rim, 27. avgusta. b. Veliko politično skupščino v Koblenzu, na kateri je govoril nemški državni kancler Hitler, prikazuje italijanski list kot izjavo, ki ni šlo le na račun Francije, temveč tudi na račun drugih narodov. Po mnenju »Giornale d'Italia« je treba Hitlerjev govor, čeprav je bil precej zmern, pravilno razumeti kot opomin, da bo Nemčija pričela veliko propagando, v kateri pa se ne bo omejila samo na saarsko področje. Skupščina v Koblenzu je demonstracija, ki naj okrepi pomen Hitlerjevega plebiscita in spravi do izraza nemško agresivnost. Reakcija na to izzivanje mora priti. Francija in Velika Britanija sta vznemirjeni. Kar tiče Italije, pazi ona na vsako gesto Nemčije. »Pololo d'Italia« smatra, da so se Mussolinijevi govori po manevrih italijanske vojske pravilno razumeli od strani merodajnih politikov in da je danes vsakomur jasno, da hoče Italija z vsemi silami pobiti nemško agresivnost. V teh govorih se je jasno pokazala bodoca politika fašistične Italije, ki bo z vsemi razpoložljivimi sredstvi zatrla vsak poskus kršitve ravnotežja v srednji Evropi.

V Franciji ne verjamejo

Pariz, 27. avgusta. b. Z ozirom na včerajšnji skupščini v Kölnu in Koblenzu prinašajo jutranji listi občirna poročila. »Echo de Paris« prinaša 7 stolpcev dolgo poročilo s številnimi slikami. Isti list

so Hitlerjevo izjavo sprejeli na znane. V tukajšnjih cerkvenih krogih pa se zavedajo, da obljube v Koblenzu niso nikakr jamstva, ki naj bi spremenila bojazen posaarskih katoličanov v navdušenje, in da bo treba novih, bolj vidnih in otipljivih jamstev, ki bodo odločevala o njihovem stališču pri prihodnjem plebiscitu. Treba bo predvsem, tako je dejala visoka cerkvena osebnost, da nemška vlada končno veljavno in obvezno uredi svoj spor s katoliško cerkvijo v Nemčiji, kajti šele tedaj, ko bo katoliška cerkev smela in mogla svetu objaviti, da so njene pravice v Nemčiji zajamčene, šele tedaj bodo katoliški Posaarci odložili svoje bojazni. Do 14. januarja je še čas. Menda ga nemška vlada ne bo zamudila, da uredi še pravočasno svoj spor s katoliško cerkvijo doma, preden sme računati, da bodo njene obljube v inozemstvu sprejete kot resne.

Saarbrücken, 27. avg. Nad 70.000 oseb iz vseh krajev Posaarja se je včeraj udeležilo manifestacij v Sulzbachu, na kateri so protestirali proti združitvi Posaarja s tretjim cesarstvom. Predsednik manifestacije Braun je prečital prisego, s katero se je 70.000 udeležencev obvezalo, da bo glasovalo proti združitvi z Nemčijo.

obenem odgovarja tudi na govor nemškega državnega kanclerja Hitlerja zaradi njegovega apela na Francijo, za katerega pravi, da je vse skupaj stiliistična fraza, ki jo je najti v vseh dosedanjih Hitlerjevih govorih. Hitler zares ni prenehal smatrati Francije kot najbolj zagrizene sovražnice Nemčije. »Journal« poudarja zmerni ton nemškega državnega kanclerja, kljub temu pa v njegovem govoru ne vidi prav nobenega dokaza o miroljubnosti, lučizemstvu ne bo reagiralo na najnoveše Hitlerjeve manevre, ki se na žalost ne nanašajo samo na Francijo, temveč tudi na ves ostali svet. Danes je zelo malo ljudi, ki bi še verjeli besedam šefa nemške vlade.

Današnji »Intransigeant« pa piše, da so bile slišati lepe besede, se raji pa bi imeli Francozi, če bi jih spremljala dejanja. »Temps« piše, da zadnji govor ne bo nič vplival na stališče Francije glede plebiscita, ki ostane slejkoprej neizpremenjeno. Francija hoče, da bi bile volitve predvsem popolnoma svobodne. Francija nima nobenih zahtevnih načrtov glede Nemčije. Nedeljska manifestacija je imela zaradi izjav, ki so se govorile na njej, predvsem namen prikupiti se zapadnonemskim in saarskim katolikom. Saj so bile v tem oziru volitve značilne v svojem rezultatu bas v zapadnonemskih izrazito katoliških pokrajinah.

Nemčija,

Istočasno posveča francoski tisk precej prostora manifestaciji v Sulzbachu, ki se je vršila za neodvisnost in svobodo saarskega področja. Tej manifestaciji je prisostvovalo 80.000 ljudi, torej približno prav toliko kakor skupščinam v Koblenzu in saarskem področju. Pri manifestacijah je sodeloval tudi katoliški duhovnik opat Gerr, ki je imel dolg govor. Skupščina se je končala s sprejeto resolucijo z geslom: Nemčija, Na to geslo so tudi vsi prisegli.

Izgon naših iz Turčije

Istanbul, 27. avg. St. Turčija je izdala kop o obrtnikih, ki prepoveduje inozemcem, bi izvrševali obrtne poklice na turškem ozemlju. Zakon je hudo prizadel tudi večje število naših državljanov, ki so od 1. avgusta, ko je končal delovno letno, begali brez dela po Turčiji. Jugoslovanski parnik »Kraljica Marija«, bo pripeljal v Istanbul nekaj izletnikov, jih vzel s seboj v domovino, kamor so repatriirali. Večina med njimi je rojena v Turčiji in ne z niti svojega narodnega jezika.

Dr. Schacht napoveduje:

Državni monopol na uvoz

"Kolikor prodamo, toliko kupimo - Jedli bomo sicer bolj trd kruh, a vsaj imeli ga bomo za vse"

Berlin, 27. avg. TG. Predsednik Reichsbanke in gospodarski diktator Nemčije dr. Schacht je danes izjavil, da bo Nemčija v bodoče še bolj omejila uvoz iz inozemstva in sicer do količnika, ki ga zmore v sedanjem položaju plačati. Uvoz bo dovoljen samo onim trgovcem, ki bodo za to dobili posebno dovoljenje od nemške vlade. S tem je rečeno, je dodal dr. Schacht, da nemška vlada prevzame popolno nadzorstvo nad uvozom, ki postane neke vrste monopol države. Izjave, ki jih pričloveva sedaj Nemčija, so po mnenju dr. Schachta posledice versajškega miru. Mesto, da bi države dovolile Nemčiji, da plačuje svoj uvoz in svoje dolgeve v blago, so se države zabarikadirale in onemogočile vsako pametno in koristno izmenjavo blaga. Nemčija mora na to odgovoriti s tem, da bo svoje inozemske potrebe skréla na to, kar more plačati. To bo trajalo, dokler bo na inozemskih trgih trajal kot nemškega blaga. Trpeli bodo

tudi ameriški izvozniki bombaža in angleška industrija za tkanine. Pa to ni naša krivda. Nemčija se mora braniti. Neumnost bi bila, uvažati blago, ki ga Nemčija ne more plačati. To mora vsakdo uvideti. Če bodo nastali spori vsled obstoječih trgovskih pogodb, se bodo morale tuje države pač prilagoditi novemu položaju, ali pa nekaj ukreniti, da bomo mogli tudi mi prodajati in tako zaslužiti denar za nakup tujega blaga. Seveda prihajajo tudi za nemško gospodarstvo trdi časi, toda naša vlada se trudi na vse mogoče načine, da dobi doma tiste sirovine, ki so ji za njeno industrijo potrebne. Nemški možgani bodo že našli izhoda iz položaja, ki ni nič hujši, kot je bil v svetovni vojni. Na drugi strani pa je gotovo, da bo Nemčija na ta način zaposlila svoje brezposelne. Jedli bomo bolj trd kruh, a imeli bomo vsaj to korist, da ne bomo delali dolgov, in da ga bodo jedli vsi.

Dunajski podžupan dr. Winter zahteva sodelovanje socialdemokratov

Dunaj, 27. avg. TG. Dunajski podžupan dr. Winter, ki je dobil od rajnega Dollfussa posebno nalogo, da skuša najti spravo z delavskimi sloji na Dunaju, je danes objavil odprto pismo, v katerem roti vlado, da naj na vsak način skuša pridobiti delavstvo in naj nikar ne kopije napake na napako, ker obstoja nevarnost, da si delavstvo odzene. Dr. Winter svari vlado pred tem, da bi izključila od sodelovanja stare voditelje socialdemokratske stranke in svobodnih delavskih strokovnih organizacij, ker bi to bila smrt nove avstrijske ustave. Na koncu svojega pisma oznanja dr. Winter, da bo ustanovil po vseh avstrijskih mestih stalne tečaje za javne razgovore o delavskih vprašanjih. Na tečajih bodo sodelovali tudi ljudje iz bivše socialno demokratske stranke.

Vodja avstrijskih puntarjev ujet

Dunaj, 27. avgusta. b. Policiji se je posrečilo prijeti voditelja avstrijske organizacije SA, dr. Degusa. V juniju lani je bil aretiran zaradi zlorabe državne oblasti, ker je kot politični uradnik izdal

Pravi obraz Albanije

Albanija - vulkan na Balkanu

Mehmet, ki je član mogočnega mohamedanske družine, se je poročil s kristjanko, kar je v Albaniji neopustljiv zločin. Mehmeda so slovesno izgnali iz družine in mu odrekli vse pravice na kakšno dedščino. Mehmet si je pridobil nekaj denarja v prodajalni, ki jo je imel v Skadru, toda ni mogel več vzdržati. Moral je prodati vse, kar je imel, in se izseliti s svojo ženo v Nemčijo. Naselil se je v Hamburgu in začel tam z izdelovanjem tobaka, kar je splošno dobro uspevalo. S prihranki si je kupil v Stambulu majhno hišico, ki jo je izročil v varstvo svoji še vedno mohamedanski sestri, katera mu je bila edina naklonjena.

Ker se je oženil s kristjanko

Toda dolgo časa ni užival tega miru. Njegov stric se je pripeljal za njim v Nemčijo — po naročilu Adburnana Matija — da bi ga uničil. Stric je na vse načine poskušal, da bi odvrnil od Mehmeta njegove nemške odjemalce, toda ni se mu posrečilo; izvedel pa je, da bo Mehmet prišel v par tednih v Albanijo, da nakupi večje množice tobaka. Kraina prilika, da završalo med člani njegove razvaljene družine. Njegov stric je sedel na konja in prejezdil domala vse Albanijo, da obvesti pridelovalce tobaka, da se vrača izdajalec Mehmet, ki mu ne smejo ničesar prodati.

Mehmet je res prišel. Kot Albanec, ki pozna domače šege in navade, se je srečno izmuznil nožu, ki ga je držal pripravljenež od njegove lastne družine najeti morilec, ki ga je pričakoval v Draču, ko se je izkrcal z ladje. Prišel je namreč z drugo ladjo in dan prej. Tako se je umor izjalovil. Nato je šel od kmeta do kmeta, da bi nakupil tobaka. Čeravno je hotel plačati v zlatu in navzlic temu, da so kmetje imeli velike zaloge tobaka, ki jih niso mogli prodati, mu nobeden ni maral dati nič tobačenega peresa. Pač pa so ga kar dvakrat hoteli ubiti iz zasede in se je moral zahvaliti le svoji previdnosti, da je odnesel življenje. Ves zagrenjen je zopet zapustil Albanijo.

Beg pred krvo osvelo

Dve leti je nato čakal v inozemstvu, preden se je v drugič, a isto tajno, podal nazaj v svojo rojstno državo. Uspeh je bil isti kot pred dvema letoma. Nikdo mu ni hotel prodati tobaka. Ko je sedel v mali gostilni v Trgu Dibri, je nenadoma vsilpil tujec, ki se je z nožem zagnal proti njemu, a ga je pravočasno zgrabil za ramo neki prietelji častnik, tako, da je zopet odnesel zdravo kožo. Mehmet je mislil, da ima Albanije dovolj, vzel je slovo od rodne države in se napotil v Stambul, da se naseli v svoji hiši. Toda na svoje začudenje je moral opaziti, da mu strice po življenju celo njegova rodna sestra, nahujšana od islamskega poglavarja. Zvesti sluga mu je zaupal, da bo naslednje jutro dobil zastrupljeno kavo za zajutrek. Mehmet se je še tisto noč preselil v hotel. Toda isti strežnik ga je zopet še pravočasno svaril, da bo ponoči dobil obiske. Tako je moral Mehmet begati iz hotela v hotel, da izigra morilne nakane svoje lastne sestre. Slednjič je imel tudi Stambula dovolj in preselil se je v Sofijo. A tudi tukaj je kaj kmalu izvedel, da so mu njegovi sovražniki za petami. Iz Sofije je pobegnil nazaj v Nemčijo.

Ubit ...

Toda njegovi sovražniki so medtem dobro delali. Vsi njegovi nekdanji odjemalci so mu obrnili hrbet. Boril se je dva meseca proti brezposelnemu položaju in slednjič je moral napovedati bankrot. Izgubil je vse; premoženje, ženo in otroke. Žena mu je namreč ušla. Slednjič je našel zaposlitev kot kurjač na ladji in tako se je vrnil nazaj v Albanijo. Pobit, dognan do kraja in obupan ni več pazil na svoje življenje. V dveh tednih ga je podrla revolverska krogla iz zasede.

Tako muslimani kaznujejo »izdajalce«, ki se epačajo s kristjani.

leta usoda, morda še hujša, čaka tako imenovane uskoke. Saj je v Albaniji tako lahko koga spraviti ob življenje! Izgovor, da gre za zakonito

narodnim socializmom vse, kar se je proti njim pripravljalo na policiji. Državno pravdnništvo pa mu do tedaj ni moglo ničesar dokazati in ga je izpustilo, nakar je dr. Degus takoj pobegnil v Nemčijo. Dne 25. julija, ko se je vršila v Avstriji krvava drama, je dr. Degus tajno prispel na Dunaj. On je tudi tista oseba, ki je pripravila ves puč, pa je pravočasno izginila iz Avstrije. Te dni pa se je dr. Degus ponovno vrnil na Dunaj s ponarejenim potnim listom. Policija ga je spoznala in ga vrgla v zapore.

Schuschnigg doma

Dunaj, 27. avgusta. b. Avstrijski zvezni kancler dr. Schuschnigg se je vrnil na Dunaj in izjavil uredniku »Politische Korrespondenz«, da je med Avstrijo in Italijo dosežen popoln sporazum za aktivno sodelovanje. To sodelovanje z Italijo, ki ni sklenjeno v smislu ekskluzivnega pakta, temveč je pričakovati, da bodo poleg Italije, Avstrije in Madjarske sodelovale pri ureditvi Podonavja še druge države.

krvno osvelo, izbriše vsak zločin. V Skadru mi je pripovedoval star Albanec, da pozna družino, ki jo je krvna osveta v treh rodovih popolnoma, do zadnjega iztrebila. Spor se je začel s puškino patrono, ki je član te družine ni hotel dati članu druge družine.

Moški ne umre naravne smrti

Pred mano je potoval po Albaniji madjarski znanstvenik baron Nupsa, ki je izračunal, da po nekaterih krajih polovica, po drugih celo tri četrtine vsega moškega prebivalstva pade pod krvavim bičem krvne osvete. Saj naravne smrti tukaj — vsaj za moškega — ni. Zakoni sicer v strogih besedah prepovedujejo krvo osvelo. Pa kaj zakoni, ko jih nikdo ne spoštuje! Zakon je samo pripomoček, da komu škoduješ, ko nimas nobenega drugega sredstva več. Če bi pa zakon nudil komu zaščito, kam pa pridemo, mi je dejal znanec iz Skadra. »Zakon ni noben azil, nobeno zatočišče, je zamodroval drugi znanec iz Tirane in zopet srebral črno kavo. Na okrajnem glavarstvu v Skadru pa mi je povedal uradnik, da je zakon sicer žil, pa kaj pomaga, ko pa ni moči, ki bi ga uveljavila! Tako je krvna osveta postala dandanes ne samo najhujša morilka moškega prebivalstva, ampak tudi plaša, s katerim se tako udobno pokrijejo vsi umori iz političnih ali verskih razlogov.

Ker je bil dober katoličan

Za časa mojega bivanja v Albaniji, marca meseca komaj, je bil ubit velik poglavar plemena v raskem okraju. Rekli so, da je padel kot žrtev osvete in s tem je bila preiskava tudi končana. Dejanjsko pa je bil ubit, ker je njegov vpliv preveč rasel in ker je kot zaveden katoličan dovolil katoliškim duhovnikom, da svobodno delujejo v njegovem okraju. Nekoliko dni pozneje sem se nahajal v garnizijskem mestu Byrel. V mali kavarni je sredi dneva ustrelil podporočnik majorja. Uradna razlaga: Krvna osveta. V resnici pa je bil major po rodu iz Skadra in kristjan. Nikdo ni vzemiral morilec.

To je pravi obraz Albanije.

Med dvema stoloma

Če premišljujem o albanški zunanji politiki, mi prihaja v spomin tista pripovedka o psu, ki se je s kosom mesa v gobcu ogledoval v gladini vode ter blaznil tudi po mesu, ki mu ga je prikazala voda. Izgubil je pravega, izginil je tudi domišljnja. Tako bi rada Albanija danes izgrajvala svoje sosede. Enkrat bi rada držala a to državo, drugič z drugo. Enkrat naj jo zalaga z denarjem ena, nato pa zopet druga. Na obeh stoli bi rada sedela. Bog ve, če ji nekega dne ne bosta izginila oba nacrta. Danes vladajo v Albaniji še Italijani. Veliko denarja se je steklo iz Rima v Tirano in z njim so se zgradile cele trdnjave ob albanških mejah. Samo jadranska obala je neutrujena. Dva trije stari topovi jo strážijo in starodavnih, razpadlih trdnjav. Italijanski častniki poveljujejo v območnem pasu. Toda kot sem vam opisal, vstaja nezadovoljnost vsesplošno. Na jugu med grško-pravoslavnim prebivalstvom, ob obali od Italije izžeto in osromašeno ljudstvo, na severu do krvi preganjani katoličani. V gorah pa se zbirajo stari muslimanski šefi, ki jim ne gre v račun, da bi Italija poveljevala njihovi deželi. Potrebna je samo iskrice, pa bo albanška smodnišnica zopet zletela v zrak.

Le čudno je, da se evropska javnost za Albanijo tako malo zanima. V Albaniji se pripravljajo eksplozija, ki bo zadela vso Evropo. Proti kršitelju, boji proti tujcu, to sta dve gosli, ki znata nekega dne zažgati Albanijo — vulkan Balkana.

★

Budimpešta, 27. avg. b. »Magyar Nepsze« piše o bodočem obisku Gombosa v Varšavi in pravi, da je njegovo potovanje velikega političnega pomena. Gombos se bo namreč takoj, ko se vrne iz Varšave, podal na obisk v Rim. Obiskal pa bo tudi Dunaj.

V Ljubljani, v nedeljo, 2. septembra

Veliko obrtniško zborovanje

Zveza obrtnih društev za Dravsko banovino v Ljubljani priredi v nedeljo, dne 2. septembra 1934, ob 10. dopoldne v dvorani hotela pri Mikliču veliko zborovanje, na katerega so že povabljeni vsa obrtna društva, kakor tudi obrtna združenja iz cele Dravske banovine. Na tem zborovanju se bo razpravljalo o sledečih važnih vprašanjih, ki so na dnevnem redu:

1. Splošni gospodarski položaj in naše obrtništvo.
2. Davčna preobremenitev in eksistenca našega obrtnega stanu.
3. Nujna potreba stanovske zaščite obrtnega stanu.
4. Propaganda domačega dela.

Ta pestri dnevi red je sam dovolj zgovorno dokazuje upravičenost in pomen tega obrtniškega zborovanja, kjer bo imelo obrtništvo priliko, da se izrazi v vseh važnih vprašanjih našega obrtništva.

Spomenik svobode

Velike svečanosti v Šipki v Bolgariji

Sofija, 27. avgusta. AA. Bolgarska agencija poroča: Včeraj dopoldne so svečano odkrili spomenik osvoboditve Bolgarije, ki so ga postavili na čast borcem za osvoboditev v rusko-turški vojni leta 1877-78. Spomenik je visok 40 m in stoji nad grobnico borcev za osvobodjenje na hribu Sv. Nikole na zgodovinskem prelazu Šipki, 1400 m visoko. Spomenik so odkrili v navzočnosti kralja Borisa, princa Cirila, članov vlade, bolgarskih veteranov iz bojev za osvobodjenje, članov visokega duhovništva, mnogih uglednih osebnosti in 50.000 ljudi iz vseh krajev Bolgarije. Po posvetitvi je imel kralj Boris govor, v katerem se je spominjal veličastnih bojev ruskih čet in bolgarskih legionarjev ter naglasil, da so se ti boji vršili v znamenju osvoboditve Bolgarije. Kralj Boris se je pri tem spominjal tudi carja Aleksandra osvoboditelja in ruskega naroda, ki sta izvršila delo, kakršnega ne pozna zgodovina. Zato bo ta spomenik večna slika bolgarskega naroda in njegove hvalečnosti proti danakom velike epopeje osvoboditve. Globoko se klanjam, je rekel kralj, pred velikim delom našega osvobodjenja in v imenu bolgarskega naroda svečano odkrijem ta spomenik in ga izročim novim rodovom v znak večne slave in hvalečnosti. Nato je kralj Boris položil venec na spomenik, z bližnjih vrhov pa so zagrmeli topovi.

Za kraljem je govoril tudi ministrski predsednik Georgijev, nakar je bil veličasten mimohod vojaških čet.

Poljski pogoji za vstop v vzhodni pakt

Pariz, 27. avg. TG. Nocojšnji »Tempe« poroča iz Varšave, da je poljska vlada že pripravila odgovor na povabilo za vstop v vzhodni pakt. Poljska vlada stavi sledeče pogoje:

1. Na noben način ne bo dovolila sovjetskimi vojaškimi četam, da bi vkorakale na poljsko ozemlje, razen, če bi jih Poljska sama pozvala.
2. Pred podpisom vzhodnega pakta je treba rešiti poljsko-litavski spor, vključno spor glede Wilne, in morajo biti vpostavljeni med obema državama normalni diplomatski odnosi.
3. Poljska zahteva pismeno jamstvo, da bo v bodoče redno in točno obveščena o vseh diplomatskih korakih, ki jih bo francosko zunanje ministrstvo podvezelo kjerkoli v Evropi, da se ne ponovijo presenečenja, ki so jih povzročila tajna francosko-ruska pogajanja za vzhodni pakt, o katerih Poljska ni bila obveščena.

Spomini grola Bercholda

Berlin, 27. avg. b. Nemški listi so že poročali, da je grof Leopold Berchold, ki ima že 72 let, sklenil, da izda svoje spomine. Grof je izjavil, da bo za zares storil, toda želi, da ti spomini izidejo šele po njegovi smrti. Grof Berchold nima nobenega razloga, da se brani proti napadom na njegovo osebo, temveč hoče le s svoje strani doprinesei resnici o zadnjih dneh avstro-ogrške monarhije in tudi o dogodkih tik pred svetovno vojno. Njegovi spomini se delijo v dva dela: v družabni in politični del. Prvi del je končan in prikaže v njem v glavnem družabno življenje na dvoru ruskega carja, kjer je bil Berchold nekaj let avstrijski poslanik. Drugi politični del je končan do l. 1913 in sedaj avtor izpopolnjuje predvsem dogodke tik pred svetovno vojno. Eno se lahko reče že danes, da on ni hotel prevarati cesarja Frana Jožefa z napačnimi vestmi o prebojih srbske vojske, ki so povzročili vojno napoved Srbiji, temveč je bil tudi sam napačno informiran. V ostalem pa se bile razmere l. 1914 take, da je bila vojna neizogibna.

Stavke v Ameriki in Angliji

Newyork, 27. avg. p. Število brezposelnih je v državi Newyork še vedno veličansko. Po najnovejši statistiki dobiva vsak četrti Newyorčan kot brezposeln podporo iz javnih sredstev. Jeseni in pozimi pa pričakujejo, da bo število brezposelnih družin naraslo in da bo treba še več socialnih izdatkov. Dnevno porabi newyorška občina za podporo brezposelnih okoli pol milijona dolarjev.

London, 27. avg. b. Delegati rudarske zveze iz Walesa so imeli sejo v Cardiffu, na kateri se je sklenilo, da se l. septembra odpove doseganja tarifa, ki poteka 30. septembra. Če se ne bo dosegel nov sporazum, bo stopilo v Walesu v stavko 150.000 delavcev.

Poleti v vseмирje

Moskva, 27. avg. b. Z ledolomilca »Germak« so spustili v stratosfero balon brez posadke. Balon je dosegel višino 23.000 metrov, torej 1500 metrov več, kakor zadnji ruski balon s tremi sovjetskimi inženjerji in pilotom, ki so našli smrt. Konstruktor tega balona je inž. Malknov, ki je izvršil že več poskusov.

Osebnosti

Belgrad, 27. avg. m. S kraljevim ukazom so postavili pri železniskem ravnanstvu v Ljubljani v 5. pol. skup. za svetnika splošnega oddelka Karel Stetin; v 6. pol. skup. za višjega kontrolorja v prometno-komercialnem oddelku Janez Košmerlj; za višjega kontrolorja v prometno-komercialnem odd. Anton Gostič; do sedaj na postaji Pragersko; za višjega kontrolorja v prometno-komercialnem odd. Ivan Turk; dozdaj na postaji Litija; za višjega kontrolorja v prometno-komercialnem oddelku Josip Princ; dozdaj na postaji Maribor glavni kolodvor; v 7. pol. skup. za kontrolorja na postaji Pragersko Anton Seničnik; dozdaj na postaji Rače-Fram; na postajo Rače-Fram Franc Medić; dozdaj na postaji Rogaska Slatina; za kontrolorja na postaji Litija Martin Krizan; dozdaj na postaji Srebišče; za kontrolorja na postaji Maribor gl. kol. Ivan Vidović; dozdaj na postaji Hrastnik; za kontrolorja v gradbenem oddelku Viktor Kaučič; dozdaj na postaji Ljubljana glav. kol.

Z odlokom pomočnika prometnega ministra sta postavljena v 10. pol. skup. pri glav. direkciji Fran Volavšek in Karel Pečnik; dozdaj uradniška pripravnika.

Vpokojen je višji davčni kontrolor davčne uprave Ljubljana, mesto g. Anton Adamič.

sega javnega gospodarskega življenja in da javno opozori vse merodajne čimtelje na dejanski položaj in na ukrepe, ki jih je treba v interesu celotnega gospodarstva za naše obrtništvo storiti.

Zborovalci si bodo po zborovanju ogledali tudi zanimivo obrtno razstavo na velesejmu, na kateri bo nazorno in podprti s statistiko prikazan položaj slovenskega obrtništva. Udeležba bo velika, ker imajo udeleženci zborovanja različne ugodnosti. Legitimacija, ki stane za velesejem sicer 10 Din, bodo dobili na zborovanju v hotelu Miklič, kjer se bodo tudi zigosale, za 6 Din. Vsak udeleženec kupi vozni listek na odhodni postaji in istočasno kupi tudi rumeno železniško legitimacijo za 5 Din; kar vse pri prihodu v Ljubljano obdrži, ker ima, ako se udeleži zborovanja, pravico do polovične vožnje.

Zrebanje vojne škode

Belgrad, 27. avg. AA. Na podlagi določb čl. 3 zakona o izpremembah in dopolnitvah zakona o izplačilu vojne škode se bo z odlokom finančnega ministra od 10. februarja t. l. vršilo v oddelku državnih dolgov in državnega kredita v sobi št. 142 dne 1. septembra t. l. točno ob 9 dopoldne 15. zrebanje dobikov loterijske 24% državne rente za vojno škodo, novega izdaja. Pristop občinstvu je prost.

Zavarovanje vozil

Belgrad, 27. avg. AA. Na podlagi obrtnega zakona je minister za trgovino in industrijo podpisal izpremembo pravilnika o obveznem zavarovanju prevoznih podjetij od 30. julija t. l. Po tej izpremembi bodo prevozna podjetja, ki v trenutku, ko stopi ta pravilnik v veljavo, že opravljajo promet, izvršila zavarovanje v smislu določb tega pravilnika najkasneje 60 dni po uveljavitvi pravilnika in bodo predložila dokaz o izvršenem zavarovanju oddelku za trgovino, gort in industrijo pristojne banke uprave. Prevozna podjetja, ki so že zavarovana na podlagi banknih, oblastnih, mestnih ali drugih določb, so dolžna spraviti to zavarovanje v sklad z določbami tega pravilnika takisto v roku 60 dni po uveljavitvi tega pravilnika ter o tem predložiti dokaz pristojni banki upravi.

Kongres čebelarjev

Belgrad, 27. avg. m. Kongres vseslovenske čebelarke zveze je danes nadaljeval svoje delo. Na dnevnem redu so bila sama strokovna predavanja. Prvi je govoril dr. Anton Schönfeld iz Prage, za njim pa je govoril profesor belgajske univerze dr. Borisov Milejevič, ki je referiral o kulturni matice. Za njim je predaval dr. Soudek, dekan fakultete iz Brna, ki je govoril o zamenjavi cvetnega prahu. O delovanju slovenskega čebelarja Antona Janše, čigar 200 letnico so praznovali, je v zelo lepem in skrbnem referatu govoril prof. Slavko Rajč iz Ljubljane. Nato je govoril Jan Gasperik iz Českoslovaške in za njim predsednik bolgarske čebelarke centrale »Nektar« Ivan Valačev, ki je podal sliko o razvoju čebelarstva v Bolgariji. Povedal je, da je v organizaciji »Nektar« organiziranih 28.000 čebelarjev. O čebeli-delavki je govoril Sime Krezdanič. Ravnatelj veterinarskega in bakteriološkega zavoda iz Ljubljane dr. Leo Hribar je imel zelo lep referat o kužnih boleznih čebel, o njihovem zdravljenju in zatiranju. To predavanje so spremljali krasni filmski posnetki, ki jih je izdelal sam dr. Hribar. Referati se bodo jutri nadaljevali, v sredo pa se bo izvolil nov odbor in določilo mesto za prihodnji kongres. Sprejele se bodo tudi resolucije.

Cebelarji, ki so prišli na kongres, so si danes pridno ogledovali čebelarsko razstavo. Tekom včerajšnjega dne je obiskalo razstavo nad 5000 ljudi.

Drobne vesti

Belgrad, 27. avg. b. Ob 1 ponoči je v Banji Vručici umrl zaden od srčne kapi dr. Stanišić, hiban vardarske banovine. Ze dolgo je imel srčno hbo in je ze osem dni iskal zdravlja, pa ga je nenadoma ugrabila smrt. Za bana zetsake banovine je bil od 4. julija 1932 do 25. aprila 1934, ko je prevzel bansko upravo vardarske banovine.

Sarajevo, 27. avg. m. V dneh od 2. do 4. septembra se bo tu vršil kongres jugoslovanških veterinarjev, na katerega je prijavilo svoj prihod okoli 200 živinozdravnikov.

Sofija, 27. avg. m. Dne 5. septembra bo odpovaloval v Jugoslavijo skupina 85. bolgarskih pravnikov, sodnikov, odvetnikov in vseučiliških profesorjev, ki se bodo tudi udeležili kongresa jugoslovanških pravnikov v Zagrebu. Po tem kongresu bodo napravili več izletov po naši državi.

Madrid, 27. avg. p. Nemška vlada je povabila večje število španskih častnikov iz Madrida in provinc v Posarje, da jim pokaže nemški značaj je pokrajine.

Madrid, 27. avg. p. V baskiskem vprašanju je nastopilo nekakšno pomirjenje. Napovedano zborovanje se v nedeljo v Bilbao ni vršilo, kajti med tem je španska osrednja vlada deloma priznala zahteve Baskov kot upravičene in je izjavila, da bo našla kompromisno rešitev.

Pariz, 27. avg. p. Iz posarskih krogov se doznava, da je imel izostanek Papena za vzrok politično bolezen. Kajti se v soboto so videli Papena na vrtu njegove vile sprehajati se in nikakor ni delal vtisa, da je bolan, pač pa je izgledal, da je popolnoma zdrav.

Varšava, 27. avg. p. Prve dni septembra odpojeje iz Varšave v Belgrad velika poljska letalska eskadra, katero bo vodil sam šef poljskega vojaškega letalstva general Rajski.

Pogovor prekmurskega akademika z belgijskima stratosfernikoma

Nerešena vprašanja stratosfere

Ker sem imel z belgijskim znanstvenikom prof. Cosynsom in njegovim spremljevalcem študentom tehnik Van der Elstom poleg treh daljših tudi več bežnih razgovorov med pospravljanjem in sušenjem balona, sem moral marsikatero svoje vprašanje po večkrat zastaviti in sem dobil odgovor zdaj od tega zdaj od onega. Zato se v celoti ne morem držati sloga običajnih poročil, marveč sem snov razdelil vsebinsko. Za širše občinstvo pa sem smatral tu pa tam potrebne nekatere pripombe.

Stroški poleta?

»Izdatki vseh poletov,« je povzel gosp. profesor, »znajajo okrog 150.000 frankov. Žrtvoval jih je posebni fond za znanstvene raziskave. Ko so se pred leti čuli glasovi, da država nima dovolj denarja za podpiranje znanstvenih del, se je osnovala nabiralna akcija, ki je v kratkem času zbrala 120 milijonov frankov. K temu je samo tvornica sode Solvay prispevala 20 milijonov. Iz tega fonda se krijejo naši izdatki.«

Vaš balon?

»Piccardov balon, ki sva se ga pri svojem poletu posluževala, je bil polnjen z vodikom, ki smo ga pripeljali na kraj vzleta v posebnih vagonih, v katerih se je nahajal v stisnjem stanju. Na licu mesta je zelo poceni, stroški pa zaradi prevoza močno narastejo. — Snov balona je iz zmesi kartona in gumija in se je zelo dobro obnesla. Praktično sploh ni prepuščala vodika, ki pri slabših tvariinah v velikih višinah rad uhaja skozi stene balona. Važno pa je bilo, da je bil balon utrjen, da ga veter ni mogel po mili volji preoblikovati. Kajti do

katastrofe ruskih letalcev

je prišlo le zato, ker balon ni imel trdne oblike. Ko so dosegli velike višine in je potegnil veter, je njihov balon spremenil obliko, začel je frfotati in se je pretrgal. Sicer pa to ni bil edini vzrok, da so Rusi padli. Njihova gondola je imela le ena vrata, zaradi česar sploh niso mogli vzeti s seboj padal. Jaz pa imam s seboj 15 padal: dva za letalca, ostala pa za znanstvene aparate.«

Ali je res, da so pri nizki temperaturi nekatere vrvi krhke in se z lahkoto pretrgajo?

»Najina gondola je bila privezana z vrvmi iz konoplje. Te so dovolj odporne in jim mraz škoduje le, če se poprej zmotijo. Šele led povzroča krhkost vrvi.«

»Naš balon, ki je imel prostora za 14.000 kubnih metrov vodika — je nadaljeval Van der Elst — »je bil napolnjen le s 3500 m³ vodika, v ostalem balonu je bil zrak. Ko sva se pa dvigala in je zunanji pritisk začel padati, se je vodik v balonu raztekal in na spodnji odprtini balona izpodirival zrak. Najin balon bi bil lahko dvignil okrog 1540 kg.«

Gondola?

»Gondolo je zgradil profesor Cosyns. Ima premer 2,10 m. Je iz aluminija, debelina stene znaša 3 mm. Ima dvoje vrat. Posebno važna je bila ureditev prave temperature. Glede te je imel

Piccard grenke izkušnje.

Pobarval je eno (recimo desno) polovico balona belo, drugo (recimo levo) črno. Posledica pa je bila, da je imel vselej, kadar se je obrnila bela stran gondole k soncu, močan mraz, ko se je pa zavrtela v nasprotno stran, neznošno vročino. Povprečno pa je imel —15° C.

Cosyns je svoj balon pobarval zgornj belo, spodaj črno. Zamisel je duhovita. Opoldne, ko sonce žge navpično, zadene namreč ob belo plast, ki toploto odbija. Pozneje, ko je temperatura srednjeročno, zadefajo žarki obe plasti, proti večeru pa zadefajo že slabotni žarki gondolo predvsem na spodnji, črni strani, ki toploto vpija. — Pri svojih računih se je Cosyns zmotil le neznatno. Dočim je on računal na povprečno temperaturo +5° C, je znašala v resnici okrog 0° C. — Pri svojem prihodnjem poletu bo Cosyns gondolo pobarval nekoliko više s črno barvo in bo dal na vrhu gondole majhno črno kapico, da bo grela zrak nad letalčovo glavo. Povprečna temperatura bo tedaj +15° C.

Od mraza pa sva precej trpela

tudi midva. Ko sva pristala, je notranjost gondole pokrivala 1 cm debela plast ledu, ki se je nabrala od najine zmrzneje sapa. V stratosferi je vladalo zunaj gondole 55—60° mraza, na notranji strani sten gondole je bilo —15°, dočim je temperatura v smeri od sten k nama narasla.

In dihalne priprave?

Ker je bila gondola zaprta, bi bila razpoložljivi zrak kmalu izrabila, razen tega bi se pa gondola napolnila s škodljivim ogljikovim dioksidom, ki ga človek izdihava. Zato sva imela tako zvano Dreaglerjevo pripravo, pri kateri prideka za dihanje potrebni kisik iz posebnih valjev, v katerih se nahaja v stisnjem stanju, dočim vpija škodljive pline lug.

In drugi vaši aparati?

S seboj sva imela nov tip fotografskega aparata Leica 3,5, ki je pripraven za snemanje z

infrardečimi žarki,

ki prodirajo skozi meglo in so nama omogočili marsikatero zanimivo vremensolovske posnetke.

Imela sva tudi sprejemni in oddajni radio-aparat, oba sta bila jačja od onih, ki jih je svojčas uporabljal profesor Piccard. Razen tega je bil važen

spektrograf za ultravijolične žarke.

O uporabi te priprave pa nista hotela povedati ničesar. Jasno pa je, da sta znanstvenika skušala s to pripravo meriti plin ozon. Ta plin namreč močno vrvkava ultravijolične žarke in na podlagi tega spektrografa se da meriti še tisočinka odstotka ozona.

Kozmični žarki...

so eden glavnih namenov mojega vzleta. Žal pa vemo o njih le prav malo. Najprej je opozoril nanje znanstvenik Hess iz Innsbrucka. Njegovega poklica se slučajno ne spomnim. Spoznal jih je po tem, da je postal pod njihovim vplivom suhi zrak, ki drugače elektriko zelo slabo prevaja, provoden za elektriko. Na podlagi tega pojasa so zgrajeni tudi vsi aparati, ki merijo te žarke. Do sedaj so izmerili njih jakost, prodornost in skušali določiti smer. Katero smer imajo, zaenkrat še ne vemo. Tudi njih brzine ne poznamo. Njihov vpliv je v višinah silno močan, na zemlji pa malenkost, vendar pa za razen za zelo občutljive priprave. Meril sem jih s Kolhörsterjevo celico in s tremi svojimi aparati, ki so popolnejši od onih, ki jih je imel Piccard, čigar delo nadaljujem.

Ali je že kaka zanesljiva razlaga kozmičnih žarkov? Ali so snovnega ali valovnega značaja?

»Razložiti so jih skušali že na več načinov. vendar se pa to docela še ni posrečilo. So pa znaki, ki kažejo i na njih snovni i na njih valovni značaj. To vprašanje pa še zdaleč ni razčiščeno.«

Kot z vsemi novimi stvarmi, skušajo tudi s kozmičnimi žarki razložiti najrazličnejše stvari. Nekdo je celo z njihovo velikansko proborno silo skušal razložiti vzrok staranja in celo »naravne smrti«. Ali se Vam zdi, da morejo sploh telesu škodovati?

Dolgo je bilo vprašanje, odgovor pa kratak: »Ne!«

Kateri znanstveni zavodi se sedaj s temi vprašanji največ pečajo?

»Skoro vsi. Vprašajte rajši, kateri se ne pečajo!«

Profesor je vljuden. Vidim pa, da tu ne spravim več iz njega. Morda pa na drugem področju?

Ozon?

Plina kisik in ozon, dve različni obliki, iste prvine, nastajata drug iz drugega. Pod vplivom nekaterih, n. pr. ultravijoličnih žarkov prehaja kisik v ozon, toda v večini slučajev so vnani pogoji taki, da se tako stvorjeni ozon ponovno razkroji v kisik. V naravi se stalno nahajajo znatne množine ozona torej le tam, kjer se ozon stalno znova tvori, kar je n. pr. dano prav v velikih zračnih višinah, kjer so ultravijolični žarki za to še dovolj močni.

Nekaj ur pred tem svojim pogovorom s profesorjem sem o isti stvari govoril z Van der Elstom. Koročal mi je o »novi teoriji, ki pravi, da se v višini 17 km začne plast, ki je na ozonu bogatejša. S tem se lahko razlagajo razna vrtnčenja v ozračju.«

Omenim naj le, da je strokovno časopisje poročalo že l. 1910., da je ozona v nižjih plasteh manj kot 0,003 mg na 10 l zraka, nasprotno pa se v višini 17,700 m nahajajo znatne množine ozona.

Proučevanje ozona je bila ena glavnih Cosynsovih nalog. V tem oziru zanimiva plast zraka

se pa nahaja v višini 17—17,7 km. Cosyns pa je dosegel le višino 16 km, torej je po mojem mnenju, vsaj kar se ozona tiče, njegov

uspeh pomanjkljiv.

Določanje ozona je eden glavnih smotrov vzleta. Določevati sem nameraval njegovo prisotnost in množino. Z navzočnostjo ozona v višini 17 km se namreč razlagajo razni pojavi, tako razna vrvkavanja ultravijolične svetlobe sonca, razni temperaturni in meteorološki pojavi, veter v stratosferi...

Kako pa je s tem vetrom v stratosferi? Sili se nasprotno, da v stratosferi ni vetrov in prav zaradi tega bi bila stratosfera pripravna za polete z avioni, ker so s tem zračne ovire zmanjšane...?

»To je petočno. V stratosferi so vetrovi. Še mnogo hitrejši kakor v nižjih plasteh. Toda zaradi skorodokratne razredčenosti zraka je tudi odpor desetkrat manjši, kar pa pride z ozirom na brzino leta stopnjevano v poštev. Čeprav so torej stratosferni vetrovi hitrejši od nižjih, jih bodo letala mnogo lažje premagala. Taka letala se že gradijo.«

Vaš spremljevalec mi je povedal, da ste določevali ozon na nov način...?

»Svoja znanstvena raziskavanja bom objavil naenkrat. Zato Vam morem zaenkrat povedati le, da sem določeval ozon po neki novi metodi kemika Duliera iz Bruxellesa. Metoda je natančnejša od dosedanjih.«

In rezultat Vašega opazovanja?

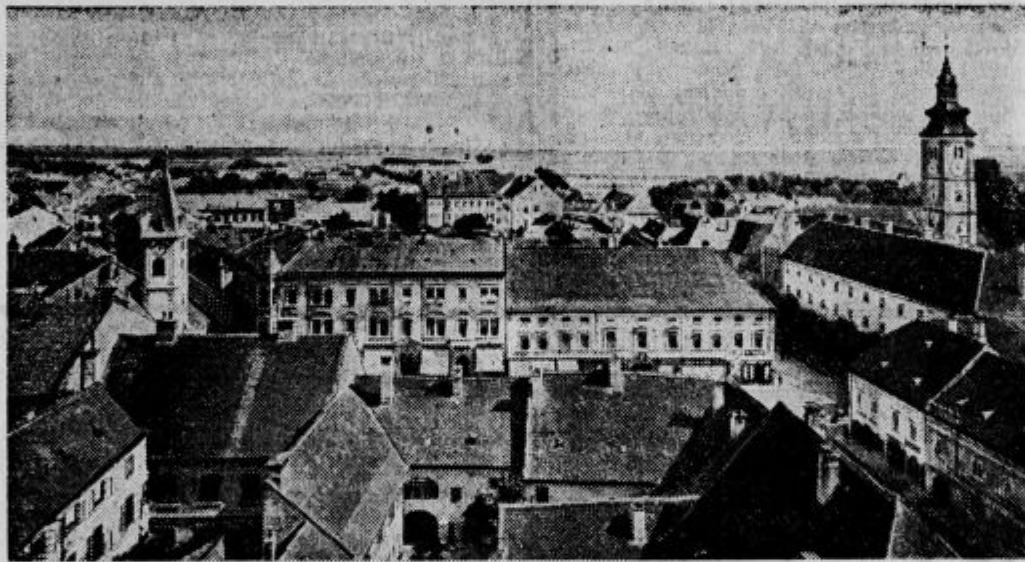
»Je negativen. Ozona nisem našel, vprašanje pa je, s kako natančnostjo so moje priprave delovale.«

To je bil njegov zadnji odgovor. Najin pogovor je presekala vest, da je prišel iz Ljubljane težko pričakovani avtomobil, ki je odpelal oba letalca iz Prekmurja.

In velika senzacija Prekmurja je minila. Ostala je le skrb za — popolno gimnazijo.

Škerlak Tibor, stud. chem., Murska Sobota.

V pribežališču pobeglih avstrijskih hitlerjevcev v Varaždinu

Varaždin, 25. avgusta.

Avstrijska Hitlerjeva vojska dobiva vsak dan nov prirastek in znaša že okoli 900 mož. Med tem, ko so prvi transporti prihajali takšni, kakor s »fronte«, to je le za ailo oskrbljeni, prihajajo sedaj že dobro opravljeni in s težko obloženimi nahrbtniki. Vidi se jim, da niso prišli čez drn in strn z bojišča, kakor njihovi tovariši, ampak, da so imeli dosti časa za pripravo v begunstvo.

Varaždinci, izvemši žide, so s hitlerjevci prav zadovoljni. Posebno se pohvalijo trgovci in krčmarji. Saj so v nekaterih trgovinah pokupili vse zaloge srajc — večinoma nosijo sedaj modre srajce s kratkimi rokavi — in drugega perila. Lepo je videti, ko vsako opoldne po obedu marširajo dolge kolone »plavosrajčnikov« proti Dravi na kopanje. Opaziti je, da se radi gredo vojske in da jim imponira uniforma. Tudi nekateri trgovci s čevlji so izpraznili vse stare zaloge in pridno naročajo nove. Čisto razumljivo: bliža se zima in »plavac« (ne rjava) vojska se že resno pripravlja na prezimovanje. V svojem taborišču pridno tešijo postelje, naročijo so mnogo odelj in tople obleke. Tudi krčmarji so zadovoljni. Ni čuda! Dočim so samevali v posameznih gostilnah zvečer le maloštevilni gostje, je sedaj skoraj vsak dan še ob 23 v gostilnah živo kakor ob kakšni ljudski veselici. Res je, da ne pijančujejo, ali kdo bi si ne privoščil dobre vinae kapljice, ki je v Varaždinu dobi en liter za en šiling. Vsakodnevno kopanje v Dravi pa tudi utruditi in se prav pričežni mal prigrizek in čaša piva. 900 ljudi pa tudi nekaj poje in popije! Zato razumemo varaždinske obrtnike, ki so posredovali pri mestnem županu, ko se je čulo, da bodo morali radi pomanjkanja prostorov del Hitlerjeve vojske poslati v Slavonko Požogo.

Nič kaj prijazno pa ne gledajo avstrijskih beguncev varaždinski židi. Pa to je tudi razumljivo. Ko si »plavosrajčniki« dobro ogledajo izlobo, se ozro, preden stopijo v trgovino, še na firmo nad vrati. Kakor na komando, se obrnejo, če opazijo, da naslov firme diši po židovskem lastniku. Dogodilo se je celo, da so jo pobrali iz trgovine, kjer so že izbrali blago, ko so v razgovoru zvedeli, da je trgovec žid. Zato pa sedaj židje veliko bolj spoštujejo poziv: »Poštuje kruh i jezik naroda, u kojem živite!« — »Govorite jezikom našega naroda!« — kakor drugi Varaždinci, ki so 14 dni pred prihodom hitlerjevcev nalepili te pozive po vseh lokalih, hoteli s tem ravno žide pripraviti, da opuste »svabčarenje«. Sedaj pa židje silno zamerjajo svojim krščanskim soseskam, ki se družijo z emigranti in prijazno odzdravljajo na njihov rimski pozdrav. Kadar se emigranti pozdravljajo med seboj, spomni se dvig desnice še grozki »Heil Hitler!«

Razumljivo je, da hitlerjevci z velikim zanimanjem sledijo dogodkom v Nemčiji. Z velikim navdušenjem so preteklo soboto, pri radiju poslušali

Hitlerjev reproducirani volilni govor in ga odbravali, kakor da bi jih ališal sam Hitler. V ponedeljek, po volitvah, so se pa vsi zbrali na dvorišču svojega taborišča in so veselili obrazov poslušali rezultate nemškega plebiscita, ki jih jim je s primernimi komentarji tolmačil njihov vodja. Obiskal jih je tudi protestantski pastor, ki je v taborišču opravil službo božjo.

Kdo financira te ljudi, bo marsikdo vprašal. Od njih ne boste dobili točnega odgovora. Morda ga razen par vodij tudi ne bi mogli nihče dati. Ve se le, da ima vodstvo denar, da vse življenske potrebnice sproti plačuje in da imajo tudi posamezniki denar. Baje dobivajo poleg popolne oskrbe tudi 5 Din dnevno za priboljšek. Mnogo jih obiskujejo njihovi avojoji, ki seveda ne prihajajo praznih rok.

Vsekakor uživajo begunci v Varaždinu lepe »počitnice«, gotovo pa ne brezskrbne, zato tem bolj melanholično odmeva njihova priljubljena pesem: »Im der Heimat, in der Heimat, da gibt es ein Wiedersehen!«

Pogreb očeta osmih otrok, ki je postal žrtev dela

Preska pri Medvodah, 26. VIII.

Ze v sobotnem listu smo poročali o smrtni nesreči, ki se je zgodila v papirnici na Goričanah in katere žrtev je postal 41 letni Franc Kozamernik, ki je kmalu po prevozu v ljubljansko bolnišnico izdihnil. Na srčno željo bolehnih vdove in osmerih otročičev, izmed katerih ima najstarejši komaj 11 let in ki bi vsi enkrat radi videli svojega tako nenadno izgubljenega očeta, je bilo truplo v soboto zvečer prepeljano iz ljubljanske bolnišnice v Presko in v kapeli Jarčeve rodovine položeno na mrtvaški oder. Kako globoko je sočustvovala z nesrečno družino vsa medvoška okolica, so dokazovale trume ljudi, ki so ves dan prihajale kropit ter so krsto in grob posule s cvetjem.

Kmalu po 4 popoldne so nesrečni žrtvi dela, turobno zapeli zvonovi v poslednje slovo. Preški zvonovi že dolgo niso tako otožno plakali. Človeku se je zdelo, kakor da bi se oni sočustvovali z globoko bolečino njih, ki jim je nesreča ugrabila z ljubljanim očetom tudi skrbnega rednika. — Pogled na neobgljene črvice, ki so vekali ob odprtem grobu nad vse dobrega ateka, je bil tako bolešno ganljiv, da so žalostni glasovi

Letalska tekma 9500 km po zraku

Danes prične v Varšavi mednarodni krožni polet za leto 1934, ki je znan pod imenom evropski polet. Letos pa je polet podaljšau čez Sredozemsko morje in bo obsegal tudi 2000 kilometrov ob severni afriški obali. Skupno morajo udeleženci poleta preleteti 9500 km. Pri tem prelete nič manj kakor 12 držav ter se ustavijo na 27 letališčih. To tekmo je osnoval svojčas francoski Aero-klub, ki je razpisal prehodno nagrado 20.000 frankov. Prvič je bil ta polet izvršen leta 1929 iz Pariza. Polet se ponavlja vsaki dve leti. Nagrada pripada onemu narodu, ki zmaga trikrat v tej tekmi. Zadnjič so zmagali v tekmi Poljaki. Nemci so sedaj zmagali že dvakrat ter bodo sedaj napeli vse moči, da zmagajo še tretjič in dobe nagrado.

Polet se prične najprej z raznimi tehničnimi izpiti v Varšavi, krožni polet sam pa se prične dne 7. septembra. Letalci odlete iz Varšave najprej v Königsberg, odtam v Berlin, v Köln, v Bruxelles, Pariz, Bordeaux, Pau, čez Pireneje v Madrid, v Seville, čez del Atlantskega morja v Casablanca v Afriki, odtam v Meknes, odtam v Sidi bel Aunes, odtam v Alžir, v oazo Biskra, nato v Tunis, v Palermo na Siciliji, v Neapel, v Rim, v Rimini, čez Jadransko morje v Zagreb, nato v Brno, odtam v Prago, dalje v Katowice v Slezijski, v Lvov, v Vilno in iz Vilne nazaj v Varšavo.

Italijanska in francoska vlada bosta poslali v Sredozemsko morje dve ladji, ki bosta med Afriko in Sicilijo pripravljali za vsak slučaj. Zaključek poleta bo dne 15. septembra ob 20.30, ko preneha kontrola.

Letalci pa ne bodo imeli opravka samo z napori med poletom. Morda bodo še težje tehnične izkušnje v Varšavi. Ti izpiti se bodo nanašali na najmanjšo hitrost, na start in pristanek, na porabo goriva in na druge lastnosti letal ter letalcev. Po zaključku krožnega poleta bo še končna tekma, katero letalo ima največjo hitrost.

Letalci lete torej tudi čez Jugoslavijo in na ozkem pasu tudi čez slovensko zemljo namreč čez vzhodno Stajersko in Prekmurje.

O čudežnem ozdravljenju Slovenke v Zagrebu

Zagrebački »Katolički list« poroča v svoji zadnji številki o čudežnem ozdravljenju kandidatke karmeličanskih sester Anice Janžekovič:

Anica Janžekovič se je rodila leta 1908. v Krašnem vrhu v Sloveniji. L. 1930 je stopila v karmeličanski samostan v Hrvatskem Leskovcu. Karmeličanke so jo najprej poslale v hišo matico svojega reda v Sittardu, nato pa v Haarlem na Holandskem. L. 1931 pa je prišla težko bolehati na želodcu in ni mogla prebavljati nobene hrane, pogosto pa jo je napadala vročina. L. 1932 jo je v Haarlemu operiral dr. Kocht. Operacija pa ji ni pomagala. Nato je bila poslana nazaj v Sittard in od tam v Aachen. Ponovno jo je operiral dr. Gartensleben in sicer na želodcu, slepiču in žolčnem mehurju. Po operaciji se ji je želodec v bolnišnici tako zmanjšal, da ni bil večji kakor pest. Bolnica je mogla popiti le skodelico mleka. Zdravnik ji je rekel, naj se napreje ne da več operirati, ker ni več pomoči. L. 1933 je bila poslana nazaj v Zagreb in od tam v Leskovec. V Zagrebu jo je pregledal primarij dr. Taussig, ki je izjavil, da bi bila potrebna nova operacija, toda bolnica se ni hotela dati. Letos, dne 13. maja ji je mati prednica prinesla kipec sv. Terezike od Deteta Jezusa, ki naj bi ji bil v tolažbo. Bolnica je od slabosti in bolečin trikrat vzkliknila: O Marija, zatočišče grešnikov, moli, da se izvrši božja volja na meni. Enako je molila tudi k Jezusu. Nato je zaspala. Sanjala je, da ji med spanjem nekdo moli rožo pod nos ter da vdihava neizrečno blag vonj. Nato je začutila, kakor da bi jo kdo poljubil na čelo. Ko se je zbudila, je hitro sedla, nato pa vstala iz postelje, česar že tri leta ni mogla napraviti, sedaj pa je to izvršila brez vsake bolečine. Takoj se je zahvalila sv. Tereziji, obenem pa je začutila, da nima nič več bolečin na želodcu in da je povsem zdrava. Zjutraj je stekla k materi prednici in ji vzkliknila: »Castita mati, jaz sem ozdravela! Vse se stre so bile začudenice. Prednica pa ji je rekla: Kaj govorite Anica. Videla bom, kaj boste jedli!« Nato je bila Anica pri maši, pri zajtrku popila 2 skodelici mleka, pojedla trdo kuhano jajce, nekaj trdega sira in črnega kruha. Vse pa je pojedla s slastjo in redno prebavila. Za bolečinami ni bilo nobenega sledu več. Dne 19. maja je bila v Zagrebu rentgensko pregledana ter je zdravnik v bolnišnici usmiljenih sester dr. Hoffmann ugotovil, da se ji nič ne pozna operacija in da želodec povsem normalno deluje. To je potrdil tudi primarij dr. Taussig.

Od tega časa je minilo že tri mesece, ozdravljenka pa je neprestano zdrava in dela vsa dela, celo težja na polju. Telesna teža se ji počasi dviga. Tako »Katolički list«.

zvonov ponesli bolni plač sto in sto glave množice tja v široko Sorško polje in v temne grape Polhograjskih dolomitov...

To resnično in iskreno sočustvovanje najširših plasti ljudstva, njegovih stanovskih tovarišev, kakor tudi vseh tovarniških nameščencev, sorodnikov, sosedov in vsega drugega prebivalstva, pa je bilo prežalostni vdovi v veliko in blagodejno tolažbo. Dopolniti teh vrstle je uboga vdova globoko ginja prebivalstva, kako so ji šli vsi na roko. Posebno hvaležnost — je izjavila — dolgujem domačemu župniku g. Oblaku za njegovo plemenito tolažbo. Dalje predstojnikom papirnice g. šefu Guzelju in vodju obrata g. dr. Horovcu, ter številnim drugim, ki so ji nudili kakršnokoli pomoč. Tem in mnogoštevilnim pogrebem kliče: Bog plačaj!

★

Jesenice

Kdor se želi udeležiti romanja v Rajhenburg, ki bo 8. in 9. septembra, naj se zgledi v župnišču, kjer bo dobil natančnejše podatke.

Ljubljanske vesti:

Letalo v boju z nalivi in viharji

Ljubljana, 27. avg.

Slovenija, dežela v zahodnem delu naše države, je zadnji čas doživljala prav slabo vreme, večinoma močno deževno, dočim so imeli drugi kraji prav veliko vročino ter je ponekod dosegla maksimalna temperatura do +35° C. Nasprotno je v Sloveniji prav hladno, najvišja temperatura je dosegla okoli +20° C in še manj. Hudi nalivi se vrste od petka naprej. Vsega je letos avgusta že padlo v 14 dneh 137 mm dežja v Ljubljani in okolici.

Po hladni in megleni nedelji so se okoli 2. zjutraj začeli vrstiti v kratkih presledkih nalivi z viharjem, eden silnejši od drugega. Najhujši naliv pa je nastal okoli 10. dopoldne. Ta je trajal dobre pol ure ter je tudi 2-krat močno tresčilo v okolici. Enkrat je tresčilo v jagnjet na Barju. V tramvaj je tresčilo večkrat: enkrat n. pr. na Viču, enkrat na Masarikovi cesti. Ljubljana je že davi močno naraščala. Pri izlivu v Savo je že prestopila bregove. Splošno je narasla od 0,50 do 1 m. Ker je prav tako po Gorenjskem silno deževalo, je tudi Sava precej narasla. Za enkrat pa kaže splošna situacija, da še ni večje povodenjske nevarnosti, zlasti, ker je okoli 12.30 nehala deževati ter se je popoldne celo malce zjasnilo.

Zračno letalo »Spartan« je dopoldne doživelo hudo borbo z nalivi in meglo odnosno deževnimi oblaki. Potniško letalo je vodil pilot Jarošenko, ki se je izkazal za treznega, hladnokrvnega vodilca letala. Z letališča je letalo odletelo ob 8.35 z dvema potnikoma

○ Ponesrečena gđc. Jesihova v Zagrebu. V petek je bila pred tednom v gorah ponesrečena turistinja gđc. Pavla Jesihova prepeljana iz Leonišča v neki zagrebski sanatorij. Poleg ene noge ima še drugo nogo namoljeno, kakor je to dognala rentgenska preiskava. Njeno stanje je drugače povoljno.

Nemec Švicar Avstrijec

hvali Lutz peč. tovarna Ljubljana VII., telefon 8252.

○ V tramvaj je tresčilo. Večraj zjutraj ob 7 je med silno nevihto tresčilo v tramvaj na Viču. Tramvaj je bil poln ljudi. Strela je povzročila med ljudmi poplah. Voznika je vrglo nekoliko nazaj, vendar pa je obranil duševno ravnost. Pri krmlilu se je celo nekoliko vnel les. Med prestrašenimi ljudmi sta se dve ženski tako vznemirili, da sta skočili skozi okno na prosto ter pri tem dobili lažje poškodbe. Kakor poročamo na drugem mestu, je tresčilo tudi v tramvaj na Masarikovi cesti. Vendar novi vozovi strela bolj ravnodušno prenašajo ko stari.

Nikake primere ni

med krpanjem na roko in šivanjem na šivalnem stroju s pomočjo PST Patent Stopi Twist-priprave, ker dela hitreje in lepše, nego na roko.

○ Šolnina in službeni davek. V potrdilih, ki so jih prejeli javni nameštenci in upokojenec od pristojnega finančnega oblastva, in s katerimi se potrjuje, koliko jim je pripisanega službenega davka, po katerem se odmerja šolnina za njihove otroke, je poleg osnovnega davka naveden posebej tudi 1% izredni doprinos k temu davku. Morda utegne glede odmere šolnine nastati pri pobiranju kak nespornost. Ne more biti dvoma, da je po tarif. post. 318a zakona o taksah (in finančnega zakona za l. 1934-35) osnova za plačevanje šolnine samo predpis temeljnega službenega davka. Zato tudi ne more biti dvoma, da se ne sme prističi 1% izredni doprinos k službenemu davku, ker velja ta doprinos že po bistvu in označbi izrednosti po finančnem zakonu le za proračunsko dobo 1934-35. Bilo bi pa dobro, ako bi izdala primerno objavo finančna direkcija, da bi bil prepričen vsak dvom in bi bili starešem prihranjeni morebitni višji izdatki, pobrani celo indebite. — Državni upokojenec.

○ V Ljubljani umrli ob 18. do 24. avgusta 1934. Drolc Franc, 33 let, kmetijski delavec, Srednja vas 17, obč. Tušinj, Stare Alojziji, 35 let, tesar, Dragovec, obč. Smlednik, Haderbolec Ivana, roj. Setničar, 63 let, žena žel. uradnika v pok., Lepodvorska ulica 28. — V ljubljanski bolnišnici so umrli: Primožič Josip, 50 let, posestnik, Podslivnica 6, obč. Cerknica pri Logatcu, Friškovec Luka, 37 let, skladiščnik, Vodovodna cesta, Pogačnik Anton, 54 let, pletilni mojster, Samova ulica 6, Bevc Ladislav, 3 leta, sin delavca, Glince V/2, Pogačar Amalija, 30 let, dničarica, Rožna dolina 17, Bežjak Franc, 53 let, sprevednik drž. žel. v p., Vodovodna cesta 39, Teran Peter, 6 tednov, sin kajžarja, Senčur, okraj Kranj, Karlin Pavel, 46 let, hlapec, Stara Loka pri Kranju, Hočvar Jernej, 38 let, poštni uradnik, Rožna dolina

proti Sušaku. Potnika sta mirno sedela v kabini. Priprana sta bila, da se ves čas vozita brez vsake nevarnosti in da plove letalo proti Sušaku. Visoko v zraku pri Snežniku je »Spartan« naletel na prve vremenske ovire. Deževni oblaki so prav nizko drveli čez snežniške gozdove tako, da se pilot ni mogel pravilno orientirati. Odločil se je, da obrne letalo nazaj proti Ljubljani. Nad Cerknico je dobre pol ure jadral sem in tja, ni mogel prav usmeriti letala proti Ljubljani. Naposled je dobil pravo smer. Priplul je nekoliko po 10. nad Barje in mesto. Takrat je besnela nevihta. Lilo je ko iz škafa. Dvakrat je močno tresčilo. Videti je bilo, kakor da bi bila strela udarila v aeroplan. Pilot o tem ni nič čutil, niti ni videl strele, kajti letel je nad deževnimi oblaki. Ljudje so letalo deloma opazovali. Pilot sam pa mesta ni opazil. Se le, ko je spoznal cerkvico na Rožniku, mu je bilo jasno, da plove nad mestom. Pristanek mu je bil tako olajšan. Brez vsake nevarnosti in neprimernosti je nato pristal Jarošenko s potnikoma na letališču. Ko so odprli potnikoma kabino, sta začudena vprašala: »Ali smo že na Sušaku?« Povedali so jima, da se je letalo moralo vrniti v Ljubljano zaradi nevihte, ki je divjala tudi po gorskem kotaru.

Letalo se je popoldne, ko je nehala deževati, ob 1.45 zopet dvignilo v zrak in odletelo na Sušak. Od tam pa se je ob 1.45 vrnilo v Ljubljano. Popoldne je »Spartan« še enkrat odplul na Sušak s 4 potniki. »Spartan« je pri jutranjem poletu imel v rezervi za 6 ur bencina.

XV/20, Muzzolini Peter, 6 tednov, sin postrežnice, Cesta dveh cesarjev 237, Jerman Lazar, 27 let, dničar, Moste, Ljubljanska ulica 7, Lipovč Josipina, roj. Mesenov, 75 let, vdova po mizarskem mojstru, Stiška ulica 1/1, Zeleznik Stefan, 30 let, sin hišarice, Cesence 9, obč. Motnik pri Kamniku, Bernik Franc, 33 let, sin batarja, Puštal 38 pri Kranju, Jamšek Peregrin, 39 let, pismonoša, Kamnik, Graben 40.

○ Mestna počitniška kolonija v Poljanah se vrne dne 28. t. m. ob 17 pop. z avtobusom v Ljubljano. Starši naj pričakujejo svoje otroke ob navedeni uri pred Mestnim domom.

»Pecion«² neašek za peanje
je domač, boljši in cenejši

○ V Ljubljano pripeljan morilec. V preiskovalni zapor ljubljanskega okrožnega sodišča je bil v soboto popoldne pripeljan 26letni Janez Knific, po domače Klišičev s Prebaceva pri Smledniku na Gorenjskem. Knific je bil pred tednom aretiran od orožniške patrulje, ker je bil osumljen, da je v nedeljo, 19. t. m. ponoči umoril posestnika Franceta Oslja v Trbojah, ko so tam praznovali domače žganje. Knific je starega moža zaklal z nožem in ga nato oropal za 300 Din. Pozneje je umor priznal in se bo zaradi tega hudega zločina zagovarjal pred ljubljanskim velikim senatom.

○ Za šolarčke ubogega očeta je g. Jenko z Gosposvetske ceste daroval 100 Din. Bog plačaj!

Mariborske vesti:

Človek, ki je živel od brezposelnih

Maribor, 25. avg.

Pred malim senatom okrožnega sodišča so se vršila danes razprava o sleparstvu, kakor ga zlepa ni dobiti pod solncem. Ni šlo v tem slučaju za kake velike vsote ali za spretno zasnovane mahinacije, ki delajo iz sleparjev nekake žalostne junake; mož, ki ga je sodišče sodilo, je oškodovani soljudi le za male vsote, za 10, 20 dinarjev. Toda ti oškodovanci so bili sami brezposelni, ki so si morda zadnje dinarje odtrgali od ust.

Kako so mu prišli na sled

Pred nekaj meseci so začeli prihajati v tukajšnje tekstilne tovarne ljudje, ki so imeli neka napisana potrdila, da so sprejeti v delo. Pravili so, da jih je najel na trgu ali v gostilni gospod, ki je v tovarni za glavnega delovodjo ter sprejema sam delavce. Seveda so bili vsi ogorčeni, ko se jim je povedalo, da takega gospoda, ki bi delavce kar na cesti pobiral, v tovarni gotovo ni. Nastali so po nekod v tovarnah celi prepri in nastopi, ker so bili ti ljudje prepričani, da imajo prav in da so gotovo najeti, saj so plačali delovodji za to dobroto vsote, ki so jih v svoji revščini premogli. Zahtevali so svoje pravice in dostikrat so morali take reveže s silo odstraniti iz podjetja. Ker pa se je njihovo število vedno bolj množilo, so tovarne naznanile zadevo policiji. Na ta način so možakarja kmalu imeli.

Stotine brezposelnih opeharil

Mož, ki je živel na račun ubogih brezposelnih žrtev, se piše Franc Lorber ter je 56 letni brezposelni ključavničar. Sam je že dolgo brez dela, vendar pa po svoji krivdi, ker nikoli ni ostal dolgo v službi radi pijanosti in nerednega življenja. Bil je že 22-krat predkaznovan radi najrazličnejših prestopkov, pretežno radi goljufij in tatvin. V zadnjem času si je izmislil prav poseben način goljufij. Lovil je brezposelne po gostilnah, na cestah in kjerkoli jih je dobil, ter se jim je znal spretno približati in se predstavljal kot tkalski mojster te ali one tekstilne tvornice, pa zopet strojniki ali polir pri kakšni stavbi, kakor je pač nanesla prilika. Obljubil je obupanim ljudem svoje posredovanje, ali pa jih je kar na lieu mesta sprejel na »delo«: zahteval pa je takoj za svojo uslugo plačilo. Zadovoljil se je tudi z manjšimi zneski: 10, 20, 30 dinarjev, nekoč mu je nekdo dal celo stotaka. V skrajnem slučaju pa je šlo tudi s četrtinko ali pol litra vina. Nekoč mu je nekdo plačal še četrto moža in za 2 Din cigarete, pa je bil že »sprejet« v službo kot tkalec. Policija je ugotovila tako nad 200 primerov, bilo pa je gotovo še nekaj ogoljufanih revežev več. Saj se je samo v tovarni Jugotekstil oglasilo nad 200 ljudi, ki so imeli pri sebi od Lorberja napisane listke, da so sprejeti v delo. Prav tako se je zglašilo blizu 100 ljudi v tovarni Zelenka in drug. Neki gostilničar pripoveduje, da je bil obtoženec vsak dan pri njem v gostilni ter tam nagovarjal tuje ljudi in jim obljubljal službe.

Pol leta živel od brezposelnih.

Obtoženi Lorber sam ne ve, koliko je bilo žrtev njegove brezposelnosti. Prizna pa, da se je že od januarja letošnjega leta pečal s takimi prevarami in da je od tega lepo živel. Pravi, da vseh oškodovanih ne more biti več, kakor 25, kar pa seveda uredno pozivedbe, še bolj pa izpovedi prič, zavračajo. Če je mož živel skoro 7 mesecev na račun brezposelnosti in bede, potem gre število žrtev v velike stotine.

Tri leta robije in prisilna delavnica

Pri današnji razpravi je zadel Lorberja zaslužna kazen: senat mu je prisodil 3 leta robije, 3 leta izgrube častnih pravic, potem pa prisilno delavnico »po potrebi« za dobo od 1 do 5 let. Senatu je predsedoval viš. sodni svetnik Lenart, prisodnika sta bila viš. sod. svetnika dr. Senjor in Kolšek, obtožbo pa je zastopal državni pravdnik Sever.

Vse za šolo letos — v Cirilovi!

Člani uradniške in železničarske nab. zadruga zahtevajte nakaznico za Cirilovo knjižarno!

□ Strela in zlobna roka. V nedeljo je nastal ob pol 11 ponoči požar v Razvanju. Gorelo je gospodarsko in stanovanjsko poslopje posestnice Ane Gubanjske. Prvi so bili pri požaru razvanjski gasilci s svojo motoriko, katerim so se kmalu pridružili gasilci iz Maribora pod vodstvom poveljnika Benedičiča ter požarniki iz Bohove. Rešiti se je dala samo klet in nekaj pohištva so spravili iz goreče hiše, drugo so pa uničili plameni. Škoda je okoli 50.000 Din. Bila je na delu zlobna roka požigalec, ki je podtaknil ogenj. — Proti jutru ob 4 je strela med neurjem udarila v Strihoven pri St. Ilju v Slov. gorah in gospodarsko poslopje posestnikov Damjani in bratje Katalinič. Poslopje je pogorelo do tal, zraven pa še dva in razni gospodarski stroji. Škoda je nad 50.000 Din. Sodelovale so pri gašenju požarne brambe Pesnica, St. Ilj in Maribor. Z družinimi močmi se je posrečilo ogenj omejiti na goreči objekt. V nevarnosti so bila velika sosednja poslopja istih posestnikov ter bi bila nastala milijonska škoda, da ni bilo hitre pomoči požarnikov.

Specialist za ženske bolezni in porodništvo

dr. Fran Toplak

zopet redno ordinira

Glavni trg št. 18 od 9 do 11 in od 15 do 16

□ Zdravniška vest. Z odlokom kr. banske uprave je imenovan asistent in specialist za notranje bolezni g. dr. Stane Lutman za vršilca dolžnosti šefa oddelka za notranje bolezni tukajšnje splošne bolnišnice.

□ Narasla Drava. Radi silnega naliva je večraj Drava znatno narasla. Priliko so izrabili pohorski splavarji, ki so se odpravili z mogočnimi splavi po narasli reki proti jugovzhodu. Kljub hudemu deževju so pluli večraj ves dan splavi skozi Maribor.

□ Pecen meso. V sredo se bo prodalo na stojnici za oporečeno meso pri mestni klavnici 200 kg govejega mesa po 4 Din.

□ Lep življenjski jubilej je proslavil v nedeljo znani mariborski glasbenik in pevovalca g. Josip Lah. V mladeniški čilosti in svežini je dočkal svoj 65. rojstni dan. Ob tej priliki je bil deležen mnogih iskrenih čestitk, katerim se pridružujemo tudi mi. G. Lah vodi v Mariboru znani pevski zbor »Jadrane«, ki ga je pred 15 leti ustanovil ter spravljal na zavidljivo višino. V proslavo svoje 15-letnice in 65-letnice svojega dirigenta priredi »Jadrane« v soboto, 1. sept. v Unionski dvorani svečan koncert.

□ Premalo zanimanja. Večraj se je vršila na mestnem magistratu licitacijska oddaja poštnih voženj za mesto Maribor. Na licitacijo pa sta prišla samo dva interesenta ter se je radi tega morala preložiti. Licitacija se bo vnovič razpisala.

□ 1000 prevozov z reševalnim avtomobilom je napravil Drago Janžek. V spomin tega rekorda so mu tovarski podarili spominski dar, čestitke pa sta mu izrekla šef-zdravnik reševalne post. mestni sanit. svetnik dr. Alfonz Wankmüller in poveljnik gasilske čete Benedičič.

Že prihodnjo soboto
se otvori
jesenski velesejm v Ljubljani

Ne zamudite pravočasno opozoriti na svojo velesejmsko razstavo potom

reklame v „Slovincu“

ki se Vam bo bogato izplačala

Kličite
telef. št. 29-92

Opozorjamo posebno na prvo velesejmsko izdajo, dne 1. septembra

S tozadevnimi nasveti in proračuni Vam je vedno na razpolago

Inseratni oddenek „Slovenca“

Kulturni obzornik

Strossmayer in papeži

O nobenem Hrvat u nimamo danes toliko literature kakor o znamenitem djakovskem škofu Strossmayerju. Leto za letom se pojavljajo nove knjige, ki ekskurzijo vsaka s svoje strani osvetli njegovo neizčrpno podobo. Strossmayer je bil pač mož izrednega duha in znanja, mož srca in vere. Bil je pol stoletja gibalca vsega hrvatskega kulturnega in narodnega življenja, torej tvorec one hrvatske zgodovine, ki govori o najvišjem duhovnem vzgonu naroda (univerza, akademija znanosti in umetnosti, galerije slik itd.). Kot najposlednejši debater na vatikanskem cerkvenem zboru (1869-70) pa je zaslovel tudi daleč izven avstrijskih mej. — Ni torej čuda, da je izšlo prvo veledelo (okrog 1000 strani velikega oktava) o škofu že za njegovega življenja. Napisala sta ga Strossmayerjeva intima prijatelja ter poznavalca njegovega duha in življenja kanonik Cepelič in gen. vikar Pavič, pod naslovom: »Josip Juraj Strossmayer 1850-1900«. Tu so zbrani najavstentnejši podatki o Strossmayerju, zlasti kot opozicionalcu na vatikanskem koncilu, kar je moralno potrdil znani hrvatski zgodovinar Tade Smičiklas, ki se je v svoji knjigi »Načrt života i ideja biskupa J. J. Strossmayera« popolnoma nasmel na Cepelič-Pavičovo knjigo. Tema obsežnega deloma je sedela še cela vrsta knjig o djakovskem škofu; deloma jih je izzvala potreba po znanstvenem raziskovanju Strossmayerjevega mnogostranskega delovanja, deloma pa čaš sam, ki je potvarjal nekatere Strossmayerjeve izjave in postopke. V prvo vrsto moramo šteti zlasti obsežne šiščeve knjige »Korespondenčni Račnik Strossmayer« (4 knjige) ter »Josip Juraj Stross-

mayer. Dokumenti i korespondencije«, v drugo vrsto pa Spiletkova obrambna dela »Biskup J. J. Strossmayer u vaticanskem saboru« ter pričujočo knjigo, o kateri imamo namen govoriti: »Strossmayer i papež« (Pretiskano iz Glasnika biskupije djakovačke, Djakovo, 1934).

Dr. Andrija Spiletak je že nekaikrat odgovarjal ponarejevalcem Strossmayerjevih vatikanskih izjav, zlasti onih o nezmotljivosti papežev. To delo pa je bilo izredno težko, ker se je moral avtor posluževati zgolj zapiskov Strossmayerjevega osebnega tajnika na vatikanskem cerkvenem zboru, dr. Voršaka, kateri pa — dasiravno jih je Strossmayer naknadno pregledal — vendarle niso bili popolni. Šele pred nekaj leti so izšli službeni stenografski zapiski o vatikanskem koncilu; in prva knjiga, ki je odgovorila na podlagi teh zapisnikov hrvatskim starokatoličanom o Strossmayerjevem odnosu do dogme o papeževi nezmotljivosti, je bil zgoraj imenovani »Biskup J. J. Strossmayer u vaticanskem saboru«. V pričujoči knjigi »Strossmayer i papež«, ki je razdeljena v tri dele (Strossmayer pred koncilom, na koncilu in po koncilu), ponatiskuje in komentira Spiletak največ one Strossmayerjeve govore in pisma, ki se nanašajo na razmerje med Strossmayerjem in papeži. Vmes pa je vse polno prezanimivih izjav o raznih verskih, cerkvenih, kulturnih in zlasti slovansko-narodnih vprašanjih; ni se bomo na tem mestu dotaknili le Strossmayerja kot opozicionalca na vatikanskem cerkvenem zboru.

Ta del Strossmayerjevega javnega življenja je najburnejše odjeknil v hrvatski svobodoumni javnosti. Listi in brošure, ki se prinašali tendenčno eprevržene Strossmayerjeve izjave, so Strossmayerja poveljevali kot jugoslovanskega Savonarolo ali Husa. Nikomur izmed tedanjih in kasnejših poročevalcev ni bilo mar, da bi si ogledal resnico o Strossmayerju v Cepeličevi ali Smičiklasovi knjigi; sočnejše so bile pač legende, ki so senzacionalno

krožile, kakor pa znanstvena resnica. Zadnja leta so si vzeli Strossmayerja v zakup zlasti hrvatski starokatoličani, ki trdijo, da je ta veliki hrvatski škof »prvi zasadi temelje hrvatske starokatoličke cerkve in sicer z govorom na vatikanskem koncilu. Kljub temu, da je Strossmayer protestiral proti tendenciozemu pisanju v tisku, se je zgodba o rimskem uporniku z vsemi legendarnimi privesci vzdržala do današnjih dni. Še več. Nekateri ljudje ga poznajo samo v tej luči: kot odličnega kulturni tvorec jim je komaj znan ali pa sploh ne.

Koliko je prav za prav resnice na upornem Strossmayerju? Strossmayer je bil po značaju odločen in odkrit mož. Njegova razsodnost in daljnovidnost je segala daleč nad razsodnost nekaterih italijanskih škofov, ki niso imeli toliko vpogleda v realno stanje sodobnih filozofsko-verskih ideologij, psihozo časa in narodov, kakor bistroumni Strossmayer. Zatorej je on pazil na še tako neznatno stilizacijsko posebnost v raznih definicijah, o katerih je zbor sklepal. Vse naj odgovarja času, naj ne žali ostalih krščanskih konfesi (pravoslavja in protestantizma), naj ne okrnjuje pravic škofov kot članov cerkvenega zbora itd. Seveda je bil Strossmayer močno osamel, večina ni videla njegovih plemenitih nagibov in je sklepala preko njega. Celotno burno prekinitev se je prišlo, kjer so padali na Strossmayerja izrazi: Anafama! Lucifer! Drugi Luter!

Zakaj je Strossmayer nastopil na zboru proti temu, da bi se nezmotljivost papeža definirala kot verska resnica? Zato — in to je S. jasno izpovedal na koncilu samem — ker je bil trdno prepričan, da bo definicija te dogme odprla med katoličani, pravoslavci in protestanti še globlji jezik in da se bo vprašanje verskega zedinjenja, za katero je Strossmayer gorel od prvih dni svojega škofovanja do smrti, pomaknilo v nedosežno daljo. 80 milijonov Slovanov živi izven katoliške cerkve — je govoril — in že sam sum, da preti njihovim avto-

nomnim pravicam nevarnost, bi utegnil porušiti sleherni misel na zblinjanje... Nepriznatelem vere pa se s to definicijo (če postane dogma) nudi novo orožje, s katerim bodo budili mržnjo proti katolištvu — tudi pri vernih ljudeh. Strossmayer je predlagal, naj papež še naprej, kakor že 18 vekov, vodi nezmotljivo (s pomočjo sv. Duha) vesoljno katoliško cerkev, te nezmotljivosti pa naj cerkveni zbor ne definira kot dogmo. Gleda djakoveškega škofa je ostal brez odmeva. Seveda je javnost, ki je željna senzacijskega, elisala samo o Strossmayerju-opozicionalcu, ni hotela pa videti resnice o njegovem prepričanju v nezmotljivost papeža in o razlogih njegovih nastopov. In vendar je Strossmayer že 10 let pred koncilom uporabljal vprav oni izraz za papeževu nezmotljivost (infallibilis auctoritas), ki je bil sprejet na vatikanskem zboru v uradno definicijo o nezmotljivosti papeža in rebus fidei et morum. Svojo vero v to je potrdil tudi na koncilu in kasneje v življenju še čestokrat. Na tem mestu ne moremo, radi pomanjkanja prostora, citirati njegovih izjav; navedemo naj samo eno, ki jo je napisal v »Glasniku biskupije djakovačke«, 1881., torej enajst let po »zloglasnem« vaticanskem koncilu: Kad sv. Otač papa u rijetkim slučajevima sam kao glava Crkve i vrhovni učitelj naroda krščanskih koji nauk člankom vjere proglašuje, mi katolici držimo i javljujemo, da je to nedvojbeno istina Bogom objavljena... Takih izjav je izrekel Strossmayer nešteto. (V knjigi »Strossmayer i papež« je Spiletak izbral vprav ona poglavja škofovih spisov in govorov, ki se nanašajo na razmerje med Strossmayerjem in papeži.)

Resnica o Strossmayerjevem nastopu na vaticanskem cerkvenem zboru bi bila torej sledeča: Strossmayer ni bil opozicionalac v temeljno-verskih rečeh, marveč le v akcidentalnostih. Kot dosleden, etvaren mož je popravljal nedostatke posameznih echematov: zahteval je, naj se posamezni nekuani izrazi odstranijo, ostri ublažijo, neizravnanost etili-

Strašna vihra nad Slovenijo

Neurje nad Mariborom

Maribor, 27. avgusta.

Noč na ponedeljek je bila burna in vihar. Okoli treh je prihrumela nevihta s silovitimi bliskovi in gromom. Najhuje je treskalo na pohorskih pobočjih, kjer je bilo od bliskov svetlo, kakor po dnevi, ter je tresčilo neshetokrat v visoka drevesa. Grmenje je bilo silno, kakor bobneči topovski ogenj ter se je polagoma oddaljevalo proti severozahodu. Treskom je sledil silovit naliv, ki je v nekaj trenutkih preplaval vse ulice in ceste v mestu in okolici ter je voda ponekod celo vdrila v kleti in jih zalila.

Huda noč nad Celjem in okolico

Celje, 27. avgusta.

Pripravljalo se je že več dni in končno smo doživeli od nedelje na ponedeljek strašno noč, ki bo ostala mnogim v neizbrisnem spominu. Vse dan je vladala nad mestom in okolico grozna sapa. Kljub temu smo se zvečer nič hudega sluteč spravili k počitku. Kmalu pa se je začelo v daljavi bliskati, čulo se je zamolklo grmenje, tupatam je potegnil tudi močnejši veter. Od časa do časa se je nevihta približevala Celju in ob 1.30 je dosegla višek. Bliskalo in treskalo je brez prestanka, vmes pa lilo, kakor bi se odprle vse nebeske zatvorsnice.

Nad Celjem in okolico je zavladal strašen vihar, ki je napravil ogromno škodo. Pri prvem jutranjem svitu, ko je še vedno močno deževalo, smo opazili, da so v kratkem času zelo narasli vsi pritoki Savinje: Voglajna, Hudinja, Koprivnica, Sušnica in Ložnica so bila polne vode in tudi Savinja je silno narasla. Vihar je ponoči gospodaril neusmiljeno. Najhuje je bilo v Lescar pri restavraciji Petriček. Tu je vihar popolnoma porušil koloce, odkril tretjino nanovo pokrite strehe, izruval s koreninami vred 30 sadnih dreves in 80 smrek. Značilno je, da pri sosedih ni napravil prav za prav nobene škode. Nadalje je vihar na Ljubljanski cesti od železniskega križišča, kjer se je pred leti pripetila znana avtomobilska nesreča proti Levcu, tudi izruval ali pri tleh odlomil nad

20 debelih sadnih dreves. Žraven vojaškega ekla-dišča na Ljubljanski cesti je vihar na dvoje prelomil mogočno lipo, veliko škodo je pa napravil tudi na Glaziji, kjer je bilo zjutraj polomljenega mnogo dreves. Ponoči je bil tak naliv, da je v nekaterih kleti v mestu vdrila voda. Ob uri, ko pišemo to poročilo, so vse stube polne vode, ki se pa počasi odteka in je upati, da ni nevarnosti za povodenj, če ne pride novo deževje.

Neurje nad Mokronogom

Mokronog, 27. avgusta.

Pretekla noč je bila v naši dolini strašna. Okoli enajstih ponoči se je pripeljala nevihta in vozila sem ter tja skoraj štiri ure. Človeka je bilo strah; blisk na blisk, vmes pa treski; pa se je odpeljala nevihta proti Kumu, oddahnili smo se, a je zopet prišla; povsod so žuli in gledali, kdaj se bo posvetil ognjeni petelin na kaki strehi. Dvakrat je strašno tresčilo, vse se je zazibalo; tresčilo je v strelodov na stolpu gorske cerkve. Novi strelodov je dobro opravil svojo nalogo, a muhasta strela je enkrat hotela svojo pot svigniti v zemljo. Pod obokom pred cerkvijo je svignila po zidu v žleb, malo razbrskala po zidu in svignila v zemljo. Škoda je malenkostna. Proti Cirknici v šent-rupertskih hribih sta pa grozno delo strele označevala dva velika požara. Človeka je bilo kar strah! Ajda je podela, fizičlovke leže po tleh, še tisto malo sadja je otrseno. Da bi bilo vsaj zdaj lopo zaradi čebelic. Vode niso preveč narastle.

Žrtev povodnji

Maribor, 27. avgusta.

V ponedeljek zjutraj je na Frankolovem in v okolici divjala velika nevihta, združena z groznim nalivom. Potoki so se naglo razlili po njivah in travnikih, preplavili ceste, odnašali brvi, les in druge stvari. Ta povodenj je zahtevala tudi človeško žrtev. 22letni posestnikov sin Jožef Znidar iz Frankolovega, katerega so še ob 2 zjutraj videli v neki gostilni, je v temi in nalivu zašel v deročo vodo, ki ga je izpodnesla in iz katere se ni mogel več rešiti. V ponedeljek zjutraj so ga poleg-nili mrtvega iz vode blizu mlina Alojzija Foštarja.

Smrtna žrtev napada

Včerajšnji »Ponedeljski Slovenec« je poročal o poškodbah 38 letnega finančnega podprednika Antona Kovačiča iz Radeč pri Zidanem mostu. Tega so v kumskih hribih v nedeljo napadli neki kmetje, ki so skrivaj kuhali žganje. Kovačič je dobil štiri vbojilaje v trebuh. Z velikim naporom so ljudje Kovačiča spravili tri ure daleč do železnice in nato v ljubljansko bolnišnico. Kovačič je silno krvavel. Kljub skrbni zdravniški pomoči pa je Kovačič včeraj zjutraj izdihnil. Zločin preiskuje orožništvo.

Novi grobovi

Lebez Anton. Včeraj ponoči je v Borovnici sklenil svoje življenje g. Anton Lebez. Dolgotrajni, težki boleznijo je več kot 10 let uporno kljuboval, navzile temu pa ga nikoli ni popustila vedra volja, ki ji je dajal izraza večkrat v krepi šali. Bil je veselo velik ljubitelj slovenske knjige, našemu »Slovenec« pa je bil dolga leta zvest naročnik in prodajalec. Pokopali ga bodo danes popoldne ob 16. Naj mu bo Bog dober plačnik. Zaljubljeni družini naše sožalje.

Osebnosti

Izpit so napravili za čin akt. peh. majorja kapetani I. razr. Milko Vizjak, Aleksander Ungar, Ante Sedmak, Dragotin Vrkič, Vladimir Jaklič in Ivan Avričan; za čin akt. topniškega majorja kapetana I. razr. Franjo Krener in Franjo Korda; za čin akt. konjeniškega majorja kap. I. razr. Nikolaj Lebeda; za čin akt. inž. majorja kap. I. razr. Ivo Skukan; za čin akt. zrakoplovnega majorja kapetana I. razr. Adalbert Rogulja in Hinko-Mihail Hubl; za čin akt. orož. majorja kap. I. razr. Lovro Boneti in za čin akt. nižjega voj. tehničnega uradnika II. razr. zrakoplovno-tehnične stroke nižji voj. teh. uradniki III. razr. Franc Mihevc, Anton Rudl in Dragan Lukač.

Ostale vesti

V Rajhenburg tudi z režijsko vozovnico. Romanje k Martij Lurški v Rajhenburg dne 8. in 9. sept., s katerim je združen tudi celodnevni izlet v Zagreb, se lahko udeležijo tudi tisti, ki imajo brezplačno ali režijsko vozovnico, če si oskrbijo romarsko izkaznico za posebni vlak, ki se dobi za 15 Din v pisarni »Varstva« v Ljubljani, Tyrševa 17. — Redni priglasi in vplačila za druge romarje se sprejemajo istotam še do 30. t. m., pozneje pa bo še na razpolago nekaj rezerviranih vozovnic. Hitite s priglasi, da bo romanje, ki se ga udeležijo tudi prevz. g. škof Rožman, dobro obiskano!

Josip Rijavec bo pel v tej sezoni v dunajski »Volksoper«. Josip Rijavec, ki je pel zadnje čase v Nemškem gledališču v Pragi, se je za nastopno gledališko sezono pogodil kot prvi tenorist z dunajsko »Volksoper«.

Drobne. Gogoljevega »Taras Boljibor« je uglasbil v opero Ernst Richter. Prva vprizoritev bo v Stettinu. — Eden izmed največjih sodobnih bolgarskih pripovednikov, ki zajemajo snov iz kmet: skega središča, Jordan Jorkov, je izdal nov roman »Čiflikt kraj granicata«; prav tako je izšla pesniška zbirka najmlajše bolgarske pesnikinje, ki jo poznamo z obiska bolgarskih penklubovcev tudi Slovenci, Jane Jazove, »Bunt«. — Masegni je dovršil opero »Neron«. Slavni italijanski glasbenik Piero Mascagni, je vendarle dovršil opero »Neron«, katero je začel glasbeno graditi pred več leti. Delo bo prišlo prvič na oder prihodnji mesec na milanški »Scali«. — Znani madjarski dramatik, Fr. Molnar, je končal novo scensko delo pod naslovom: »Deklica iz Trstac«. — R. Gingsberg pripravlja v angleščini antologijo češke lirike in sicer od Kollarja dalje do danes. — V reviji »15 dan« je zaključil H. Petris oceno v Cankarjevem »Martinu Kačarju« (katerega je v hrv. prevodu izdala »Zabavna Biblioteka« v Zagrebu) s sledečimi besedami: Trebalo bi prevesti jedan dobar dio Cankara i za našu publiku, jer je većina njegovih stvari evropske visine, a uz to su bliske nama Hrvatima jačinom osjećaja i tragičnošću protivljenja... — Skopljanske gledališče je dalo v izboru programa letošnjih predstav izredno slovanosko noto. Za sedaj ima napovedanih 25 dramskih predstav; izmed teh bo 10 jugoslovanških del (tudi Kreftovi »Celjski grofci«), 8 slovanških in 7 svetovnih. To se pravi: V 25 gledaliških predstavah bo 18 slovanških dramskih avtorjev nastopilo.

Tečajni duhovniki vaj za duhovnike v »Domus« v Ljubljani bodo še septembra in oktobra. V septembru bodo tečajni od 3. do 7., od 10. do 14., od 17. do 21. Voditelji duhovnih vaj bodo različni. Priglasite se pravočasno. — Vodstvo »Domus«.

Romanje Notranjece na Bled in Brezje dne 3. in 4. septembra t. l. Vsak sam skrbi za dohod na Rakek. Vsaka župnija naj si izbere svojega vodnika, ki mora imeti s seboj seznam vseh udeležencev svoje župnije, ki so plačali. Posamezne sprejemem se pred postajo (za 50 Din). Do 6.15 zjutraj v ponedeljek 3. septembra naj bodo vsi zbrani pred železniško postajo, vsaka župnija zase. Tam dobe vodniki za vsako osebo dva listka za tja in nazaj, ki jih v vlaku takoj razdele. Prostora bo dosti; čim bolj bodo ubogali, bolje in hitreje bodo sedeli. Vlak odhaja 6.40 zjutraj. Vozi do Lesca 9.45. Na Bled peš 1. uro. Čolni so najeti in plačani od voditelja. Kdor se vozi z drugim čolnarjem, plača sam. Na Otoku ob 11 sv. maša, govor, litanije. Iz Lesca odhaja vlak ob 17.55 do Otoč. Tam plača mostnino voditelj za vse. Pod Brezjami se vsi zbere v procesijo (po dva) do cerkve. — V torek 4. septembra ob 5 skupna sv. maša. Odhod na vlak ob 9.20, z Otoč ob 10.20. V Ljubljani ob 11.20 do 16. Listke pobere spovedniki, takoj od Rakeka za tja rumenega, od Otoč nazaj belega. Pripravite se na petel Sv. spoved po možnosti opravite že doma, drugi na Brezjah. Pazite nase in na druge, da ne bo nesreče, da bo lepo, veselo, vse v redu, v čast božjo! — Jernej Hafner, voditelj.

SPOŠTOVANA Lutz peč Jugo-Lutz družba s o. z. Ljubljana VII, telefon 3252 CELJE, zastop. Majdič »Mercur«, veletrgovina želez.

Čudovita prikazen v rastlinstvu. V Višnji gori je na njivi nekdo našel koruzno deblo, ki je spodaj brez štoka, namesto tega pa ima na vrhu muhovník — tako se imenuje moški cvet s prašniki — poln rumenega zrna, da so povsebe vrvice kakor nabrani biseri. — Ko je to prikazen videl nek šalivec, je dejal: »To je pa tako, kakor je bilo v starem testamentu: Abraham je rodil Izaka.«

Cvet in sad. Iz St. Lovrenca na Dol., dne 24. avg. Tudi pri nas boro otroci se zrele zrele jagode, po hostah pa tudi se zrele borovnice, katere boro navadno o kresu. Na našem šolskem vrtu cveče sneženka, pred kratkem pa sem videl na nekem bezgovem grmu zrele črne bezgove jagode, a na drugi veji pa lep bel bezgov cvet, kakor spomlad, res »cvet in sad« skupaj.

Pri blede sivorumenkasti barvi kože, utrujenosti oči, slabem počutju, zmanjšani moči za delo, žalostnem razpoloženju, težkih sanjah, bolečinah v želodcu, pritisku krvi v glavi in strahu pred boleznijo se svetuje, da se skozi nekaj dni zjutraj na tečje pije čista naravna »Franz-Josef« grenčice. V zdravniški praksi se uporablja »Franz-Josef« voda največ radi tega, ker na mil način odstranja vzroke mnogih bolezenskih pojavov.

Četudi ne boste razstavili na jesenskem velesejmu ali prav zaradi tega je nujno potrebno, da v dnevniku »Slovenec« opozarjate na prihodnjih dneh na svojo stalno razstavo v lokalni. Brez časopisne reklame ne morete pričakovati večjega obiska od strani sejmjskih obiskovalcev.

Nič ni popolno na svetu, kar je ustvarjeno od človeške roke. Izmed pralnih sredstev pa se popolnosti najbolj približujejo Zlatorog-ovi izdelki: Zlatorog-ovo milo, Zlatorog-ovo terpentinsvo milo in Zlatorog-ove luske. Njihova čistilna moč in izdatnost je splošno znana. Dobrota Zlatorog-ovega mila je prišla že kar v pregovor, ki pravi: Le Zlatorog milo da belo perilo! Naše na čistost vajene gospodinjje ga rade kupujejo. Tako je prav. Priporočamo ga tudi mi!

Prešeren — naš ponos! Naš ponos pa ne sme biti v publi hvali, da imamo Slovenca Prešerna, marveč v tem, da ga tudi poznamo. Naš ponos mora biti, da vemo za bistvo njegovo, saj ni pesnik le za književne zgodovinarje. Pesnik je za vsakogar med nami, za ves naš rod, za kmeta, meščana, dijaka. Vzemimo njegove pesnice večkrat v roke in jih prečitajmo od vrste do vrste, od verza do verza. Kulturna dolžnost vsakega Slovenca je, da svoje velike moze pozna tudi po njihovih delih. Jugoslovanška knjigarna v Ljubljani je izdala Doktorja Prešerna zbrano delo, ki sta ga uredila dr. Avgust Pirjevec in dr. Joža Glonar. Ljubljana, 1929. 295 strani. Cena broš. izdava je 40 Din, vez. v platno 55 Din, v usnje 90 Din. To delo obsega vse, kar se je nam o Prešernu ohranilo. Naša deviza naj bo: Prešernovo zbrano delo v vsako privatno in javno knjižnico!

Državnoznanstvo. Ta knjiga dr. Ogrina Frana, okr. načelnika, izide v kratkem v docela novi, predelani obliki. Vsebuje nauk o državi in državni organizaciji in podaja pregledno vsebino upravnih in drugih zakonov. Knjiga je odobrena kot učbenik v srednjih in strokovnih šolah ter za nabavo učiteljskih knjižnic v meščanskih in osnovnih šolah. Nedvomno pa se bo mogla uporabiti tudi na drugih šolah. Knjiga je potrebna tudi raznim uradom, kandidatom za izpite iz upravnega prava in priporočljiva za vsakogar, ki želi spoznati ustroj države. Založi jo Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Pri boleznih prebavnih organov najugodnejše deluje domača naravna JORDAN grenčica.

Pri nagnjenju k maščobi, protinu, sladkosti izboljšuje naravna »Franz-Josef« grenčica delovanje želodca in črevesa in trajno pospeši prebavo.

Smrtna družinska tragedija

Ptuj, 27. avgusta.

V nedeljo, 26. avgusta proti večeru je prišlo med zakoncem Jožefom in Alojzijo Firbas, posestnikoma v Gorisnici, do epora, pri kateri pri-liki je Jožef Firbas svojo ženo Alojzijo s pištolo ustrelil v tilnik in je ranjena pol ure kasneje umrla. Alojzija Firbas je stara 31 let in je bila obča priljubljena gospodinja. Sodna oblast je odredila obdukcijo trupla, ki se bo vršila v mrtvašnici pri Sv. Marjeti niže Ptuja.

Ptuj

V mariborski bolnišnici je umrla Julijana Luketič, žena trgovca in trafikanta v Ptuj. Dosegla je starost 37 let. — V ptujski bolnišnici je umrla Jera Merc, služkinja iz Velike Varnice. Podlegla je griži, ki raz-saja v ptujski okolici. Stara je bila 27 let. Nadalje je umrla v Ptuj 17-letna Marjana Sketa, dijakinja ptujske gimnazije. Zdelo jo je srčna kap. Blag jim spomin!

Gantarjev morilec oddan na Studenec

Ljubljana, 27. avgusta.

Vrhničanom in mnogim Barjanom je še v živem spominu tragična smrt 66-letnega čevljarja in malega posestnika Jakoba Gantarja, ki je bil 5. maja po noči na svojem malem domu zaklan, pa mu je morilec od-peljal samo možko kolo. Umor so odkrili že drugo jutro, a kmalu je bil izsleden morilec v osebi mizarskega vajenca Rudolfa Meseca, ki se je učil pri mojstru Petkovšku na Dre-novem griču. Mesec je sam tudi priznal, da je iz masčevanja lani 2-krat zažgal hlev svo-jemu gospodarju ter je Petkovšek trpel pre-cejšnjo škodo. Mesec se je znal tako potuh-niti, da ni nikdar nanj letel sum požiga. Tudi usodno nedeljo se je pozneje potuh-njeno pripeljal na Gantarjev dom v Sinjo gorico, pa poizvedoval, kako je kaj z Gantarjem.

Sodna psihijatra sta ga dalj časa opa-zovala ter naposled izjavila, da Mesec za zločin umora in požiga ni kazensko odgo-voren, češ da je moralčen psihopat, neura-čunljiv in zato kazensko za zločine ne od-govoren. Pred tremi sodniki je bila obrav-nava, ki je bila v smislu določil kazenskega zakona samo formalnega značaja, ker so sodniki sklepali o tem, ali naj se odda Ru-dolf Mesec v varovalni zavod. Rudolf Mesec je tudi nekoliko zaostal človek. Pred sodniki je bil apatičen in dajal na vsa vprašanja kratke odgovore, zanj prav značilne. Pred-sednik: »Kaj je vam v glavo padlo, da ste umorili staršaka?« Nič! — je bil odgovor. »Zakaj ste ga?« Samo zaradi koleša. — Nič družega? Nič. — Stari Gantar je vam dal kavo in kruh. — Da. — Ali vas ni bilo strah in groza? Nič. Kar sem naredil, sem na-re-dil. »Zakaj ste ukradli kolo?« Da bi se okrog vozil. — Pri obravnavi navzočni obe: »To je bilo nekaj strašnega! Gospodje sod-niki, prosim milost!«

In bilo je sklenjeno, da bo iz sodnih za-porov Rudolf Mesec prepeljan pod varstvo varovalnega zavoda na Studenec.

Celje

Zakaj je bil odpovedan »Slehernik«? Zадnje dni posebno razburja duhove zadeva »Sleher-nik«, ki ga je nameraval uprizoriti pred celjsko župno cerkvijo Studio pod vodstvom g. Košiča, ka-tere predstave so pa bile v zadnjem času odpove-dane. Da ne bo nepotrebnih komentarjev s strani nepoklicanih in nepoučenih prijateljev gledališke umetnosti, smo se obrnili po informacije na vodstvo Studija, ki nam jih je dalo zadovolje na razpolo-go in nam zadevo pojasnilo. S to stvarjo je takole: Celjski Studio, ki je nameraval uprizoriti »Sleher-nika« pred farno cerkvijo sv. Danijela dne 25. in 26. t. m., je predstave definitivno odpovedal, ker so oblasti vsled intervencij gotovih celjskih »skul-tur-nih« krogov svoje prvotno dovoljenje preklicale dne 11. t. m. Vodstvo je kljub temu nadaljevalo z va-jami, ker je bilo prepričano, da se mu bo posrečilo doseči ponovno dovoljenje, vedelo pa seveda ni, kdaj bo to dovoljenje prišlo, vsled česar ni moglo delati reklame, kakršna je potrebna za take upri-zoritve. Ponovno dovoljenje za uprizoritev »Sleher-nika« je vodstvo dobilo šele v sredo, dne 22. t. m. dopoldne in ker bi se prva predstava morala vršiti že 25. t. m., je moralo iz tehničnih razlogov od-povedati predstave. Tako se je gotovim ljudem po-srečilo, kar so nameravali povzročiti obutne stro-ške Studiju, ubiti v igravcih, ki so nad en mesec zaman posevali mnogo energije vjam in studiju vlog, veselje do nadaljnjega delovanja, sebi pa ne-minljivo slavo, da so onemogočili domačemu an-samblu uprizoritev velikega stila. S kakšnimi argu-menti se je proti Studiju intrigiralo, naj navedemo samo dva primera: 1. da nima rokopisa (kako so se brez njega učili, nam ni znano) in 2. da nimajo kostumov, kakor bi te stvari kar forum zanimala. Pa naj bo dovolj za danes, ob priliki se bomo skušali še obširneje pogovoriti na tem mestu s celj-skimi gledališkimi razmerami.

Vse za šolo letos — v Cirilovi!

Člani uradniske in železničarske nab. združge zahtevajte nakaznico za Cirilovo knjigarno!

Zalostna dvajsetletnica. V nedeljo, 26. avgu-sta ob 11 dopoldne je minilo 20 let, kar je bivši celjski 87. pešpolk, pri katerem so služili sami južnoštarski slovenski fantje, stopil v Galicijo na meji okrajev Pšimislany in Lvova prikrvat v boj. Ob 11 dopoldne se je začel krvavi ples, ki je trajal približno do 7 zvečer. Bilanca je bila strahovita. Večina je obležala na bojišču, kar jih je pa ostalo živih, so povečini prišli v rusko ujetništvo. V Celju živijo še danes, ki so se teh bojev udeležili: trgovec Golob Davorin, krojaški mojster Meško, poslovodja tvrdke Hladin Pohare Martin in poleg drugih tudi trgovec na Dobrni Stanko Cvikel. Vsi ti se danes s strahom spominjajo tistih strašnih ur iz prvih dni svetovne vojne.

Šolske vesti

Na 1. drž. dekl. meščanski šoli v Ljubljani bo vpisovanje učence dne 1. 2. in 3. septembra 1934 od 8-12. Pripravi se potrebne dokumente, zlasti potrdilo davčne uprave za odmero šolnine. Podrobna pojasnila so raz-vidna na uradni deski v šolski vsti.

Vpisovanje na uršlinski realni gimnaziji v Ljubljani za šolsko leto 1934-35 bo dne 1. septembra od 8-12 dopoldne in od 3-5 popoldne. Učenci, ki so na tu-kašnji gimnaziji naredili sprejemni izpit za I. raz-red, naj se jajo v direktorjev pisarni. Učenci, ki so drugod delale sprejemni izpit, naj prinese k vpisu izkaz ali izpričevalo s potrdilom o uspešno opravlje-nem izpitu in kratki list, učence ostalih razredov pa zadnje letno izpričevalo. Gojenkam, ki bodo stano-vale v uršlinskem samostanu in poselele uršlinsko gimnazijo, se ni treba osebno znanstati pri vpisovanju. Zadošča ustna ali pismena prijava, da ostanejo še na-dalje tu. — Na meščanski šoli bodo popravni izpiti 30. avgusta za I. in II. razred, 31. avgusta za III. razred. — Vpisovanje na meščanski šoli je 1. 2. in 3. septembra od 8-12. — Na vodnici je vpisovanje 6. in 7. septembra od 8-12. — Za gimnazijo, učiteljsko šolo, meščansko šolo je otvoritvena služba boja v nedeljo, dne 2. sep-tembra, redni pouk dne 10. septembra. Gojenke naj pridejo v zavod 8. septembra. — Na uršlinski narodni šoli je vpisovanje dne 1. septembra od 8-12 in od 3-5. Zadržna služba boja je 3. septembra ob 8 v uršlinski cerkvi, redni pouk 4. septembra. — Vpisovanje za otro-ški vrtec bo 6. in 7. septembra od 8-12 in 2-4. Spre-jemajo se dečki in deklice. Pouk v otroškem vrtcu bo v prihodnjem letu od 9 do pol 12 in od 2-4. Za odda-ljeno dečo bo na razpolago kosilo. Vsa pojasnila pri vpisovanju.

Pričetek vpisovanja vajence na šoli Združenja trgovcev v Ljubljani. Popravni izpiti se vršijo dne 5. septembra od 2-6 popoldne. Vpisovanje za vajence v I. letnik se vrši dne 5. septembra od 9-11 dopoldne ter od 3-5 popoldne, dne 6. septembra od 9-11 dopoldne. Za sprejem v I. letnik se zahteva tri razrede srednje ali meščanske šole. Vsekn vajence mora prineseti s seboj zadnje šolsko izpričevalo. Vpisovanje v II. in III. letnik se vrši dne 6. septembra od 2-5 popoldne v pi-sarni Združenja trgovcev. Šolniki znaka na I. letnik 200 Din, na II. in III. letnik 200 Din. Bna I. letnik šolnine ne bo nihče vpisan v šolo, tatotako se ne do-pi po nobenim pogovoru plačevanje šolnine na obro-ke. Prošnje za znižanje, oziroma oprostitve šolnine so brezpredmetne. Pričetek šole dne 10. septembra ob 2 po-poldne. Podrobno je razvidno na šolski deski. Trgov-aki dom. Združenje trgovcev.

Napad na kmetijo v samoči

Šmartno pri Litiji, 25. avg.

V noči od petka na soboto je napadlo na sa-moti stoječo Turkovo hišo v Preski krajih deset moških. Sluti se, da so bili morda ljudje, ki so zaposleni pri cestnih delih v Reki. Bilo je pozno ponoči. Zahtevali so pijače in grozili, da bodo rabili silo in zaigrali, če ne dajo pijače. Ker so se bali njihovih groženj, so jim ustregli in dali pijače. Hiše nato niso hoteli zapustiti in so jih morali s silo zrinuti ven. Ko so bila vrata zaprta, so jih razbijali s koli in zopet s silo hoteli vdreti v hišo. Ker so sosedje daleč, je bil po-ložaj zelo težaven. Posrečilo se je domačim žen-skam, da so neopazeno zadaj šle ven klicat so-sede. Z združenimi močmi se je posrečilo nasil-neže odgnati. Domači so se bali zadevo nazna-niti iz strahu pred grožnjami, vendar je zadeva prišla v javnost. Naj bi se za zadevo zanimalo orožništvo in storilo, kar je mogoče, da se taki slučajji več ne ponavljajo.

Okradena neprevidna Urška

Jesenice, 26. avg.

Mlekarija Urška, ki razprodaja mleko pri delavskih strankah na Savi in ob sobotah ka-sira denar za mleko preteklega tedna, je v svo-ji neprevidnosti pustila na mlekarskem vozu svojo torbico, v kateri je imela okoli 1800 Din v soboto pri strankah zbranega denarja. Da ima Urška to navado, da pušča denar na vozu, ko gre po hišah k strankam, je najbrž bilo znano človeku, ki je njeno lahkomišelnost iz-koristil v svoj prid ter torbico z denarjem ukradel z voza. Ko se je Urška vrnila k svo-jemu vozu in hotela pognati »švorca«, je s stra-hom opazila, da torbice ni na vozu. Gotovo bi jo tudi nikdar več ne dobila v roke, toda sta-novalci Kurje vasi so videli, kdo se je sukal okrog voza. Orožniki so tatu poiskali in prijeli. Kmalu je bil pripravljen, da jim je pokazal, kam je denar zakopal. Urška pa bo posej go-tovo bolj pazila na svoj težko prisluženi denar.

Koledar

Torek, 28. avgusta: Avguštin, cerkveni uče-nik; Hermec.

— Pri slabosti je naravna »Franz-Josef«-voda prijetno učinkujoče domače zdravilo, ki znatno zmanjšuje telesne nadloge, ker se izkaže že v malih količinah koristno.

zacija izlišiti itd. Branil je pravice škofov ter zlasti nastopal proti dogmatizaciji nauka o nezmolj-ivosti papeža. V vseh teh nastopih pa ni z najmanj-šo kretinjo zadel ob temelje katoliške vereke zgra-dbe (to bi bilo tudi težko umljivo, saj ga vse nje-gove izjave označujejo kot versko in osebno do-grajenega moža). Tudi poslednje — papeževu nezmoljivost — je priznaval v polnem obsegu; bil je je proti temu, da bi se ta nauk razglasil kot dogma, ker je pač čutil, da bi bilo to povod za še večji prepad med tremi večjimi krščanskimi kon-fesijami. V vsaki definiciji, celo v vsaki neokretni besedi, je čutil odgovornost pred svetom. Njegov temperamentno odločen nastop pa je odbijal ro-manske zastopnike zbora: zbor ga v njegovi od-kriti, jasni miselnosti ni doumel, celo obsojal ga je. Vsi ted tega je razumljiva tudi njegova grenka sodba o človeškem elementu v Rimu, ki jo je iz-rekel v pismu prvemu predsedniku Jugoslovan-ske akademije, svojemu najskrenejšemu prijatelju dr. Račkemu: Ne morete si misliti, koliko je ovd ohro-losti i slepote (cf. Šišić 196). Korespondenčija Rački-Strossmayer, Str. 106.). Ker je bil Strossmayer iskren, globokoveren katoličan, je šel v svojem živ-ljenju mimo dogmatov na koncu, mimo osebne bolečine, da ni mogel zboru stanovskih tovarišev dopovedati svojega trdnega prepričanja; njegovo versko delovanje in življenje je po koncilu teklo v isti smeri naprej kakor pred njim. Protestiral, prekliceval je tendenčna poročila raznih listov o svojih vatičanskih nastopih. Toda zaman. Listi so ponatiskovali iz protestantskih poročil vsakovrstna namigovanja, podtikanja, sodb. In tako imamo še danes zamegljene oči, razen, če ne vzamemo v roke znanstvene literature o njem. Ta literatura pa nam odkriva Strossmayerja stvarnega, odloč-nega, razvednega, daljnovidnega, globokovernega katoličana, kulturnega tvorca in narodnjaka. — L. G.

Bela smrt na Himalaji

Človeškim očem se samotno kipeči vrhovi Himalaje niso mogli oteti, pač pa so se znali doslej otresti vsakega dotika človeških nog. Tudi nemška ekspedicija se je morala porazena in razredčena vrniti, ko je bila že mislila, da ji je zmaga gotova. Zdaj je izšlo podrobno poročilo o drami na Nanga-Parbatu, v kateri je izgubilo življenje trije nemški planincev. Merkl, Wieland in Welzenbach, kakor tudi šest darjeelinskih nosačev. Poročilo slove:

Do dne 6. julija smo točno po načrtu prodrali proti vrhu Nanga-Parbat. Zaradi prevelikega napora je že prejšnji dan omogalo veliko število darjeelinskih hribskih nosačev ter so se vrnili v niže ležeča taborišča. Zato je morala ostala petorica hribovlazcev: Aschenbrenner, Merkl, Schneider, Welzenbach in Wieland odriniti dalje v spremstvu samo enajstih nosačev. Ta dan — 6. julija — sta Aschenbrenner in Schneider prodrla v višino 7900 m. Bila sta samo še štiri ure oddaljena od glavnega vrha. Počutila sta se kar najbolje in čakala ta, kjer so prvotno nameravali postaviti VIII. tabor, na ostale. Nosači pa niso zmogli poti, tako da je bilo treba osmi tabor postaviti v višini 7600 m. Aschenbrenner in Schneider sta se torej vrnila do tega mesta. Vsi planinci so bili dobre volje in so trdno upali, da bodo naslednji dan prišli na vrh. Usoda je odločila drugače. V himalajskem skalovju se je začela tragedija, za kakršno v vsej zgodovini planinstva ni najti zgleda.

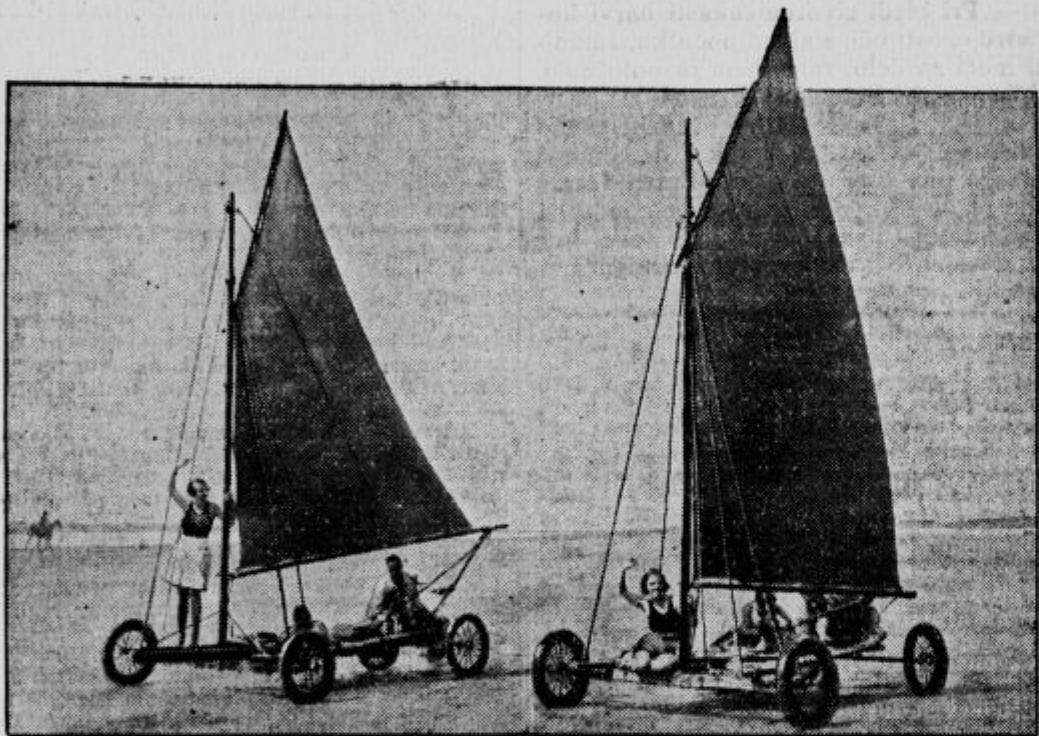
V noči je nastal silen vihar. Dasi so bili šotori tesno zadrženi, je vendar ležal sneg centimeter visoko na spalnih vrečah. Vihar je lomil šotorsko ogrodje. Zjutraj je ležala gosta megla, snežilo je in vihar je z neznanom silo divjal po visoki planoti. Na prostem ni bilo mogoče dihati. Vihar je bil tolik, da kuhala niso hotela goriti. Zato ni bilo mogoče skuhati čaja in jedi. Druga noč je bila še huja od prve. Zopet smo jo prečuli. Vihar je postajal

huja od ure do ure in se sledujoč izprevergel v orkan. Še so se ljudje žilavo upirali razbrzdanim elementom. Toda sanje o zmagi so se razpršile. Sedaj je veljalo rešiti golo življenje.

Zjutraj 8. julija smo sklenili, da se vrnemo. Aschenbrenner in Schneider sta se odpravila s tremi nosači, da bi v globokem snegu poiskala pot. Za njimi so odšli Merkl, Welzenbach in Wieland z osmimi nosači, od katerih je eden kmalu po odhodu iz tabora na poti umrl. Zaradi te zamude in lastne onemoglosti ta skupina kar ni prišla naprej in je bila prisiljena, da se ustavi in za silo utabori, še predno je dospela do VII. taborišča. Tu je zopet umrl eden izmed nosačev. Tu so morali ob nezmanjšanem viharju prebiti noč pod milim nebom, brez šotorov. Posledica so bili zmrzli udje. Naslednji dan, dne 9. julija, je na poti umrl Wieland. Merkl in Welzenbach sta prišla do VIII. taborišča (7100 m), kjer je stal šotor. Štirje nosači so šli dalje, a le trije od njih so dospeli z Merklom do taborišča št. 4. Willi Welzenbach je umrl v taboru VII.

Dne 13. julija se je vlekel Merkl, ki že več dni ni ničesar jedel, z nadčloveškim naporom proti taborišču št. VI. Spremljala sta ga nosača Angtsering in Gay-Lay. Tabor je bil moral odnesti vihar ali pa zasuti sneg, ker ga niso našli. Zato so si morali v sneg izkopati jamo, da bi imeli vsaj malo zavetja. Angtsering se je naslednjega dne z zmrzlimi udi pretolkel do 4. tabora. Zvesti Gay-Lay pa je ostal pri Merklu, svojem »bara-sahib«, da bi z njim umrl. Darjeelinski nosači so se bili z vso dušo oklenili stvari planinske ekspedicije in neustrašeno in zvesto zastavili zanj svoje življenje. Nanga-Parbat je terjal od njih šest smrtnih žrtev.

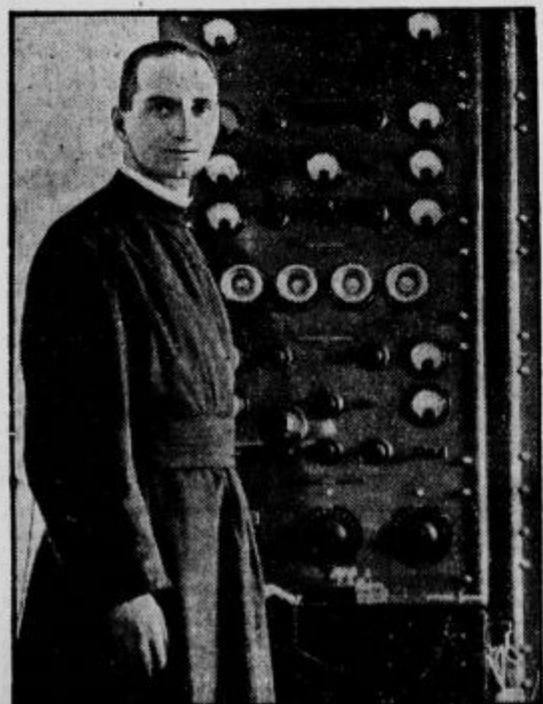
Z neizprosno veličino in krutostjo se je »Gora groze« uprla proti vsemu človeškemu hotenju in sposobnosti. Karkoli so započeli preostali, da bi z naporom vseh sil rešili tovariše, je bilo zaman.

Nov sport na Angleškem: jadranje na suhem, k. se bo nedvomno kmalu razširil po vsem svetu. Simpatičen je že zato, ker ne bo zahteval nobenih človeških žrtev.

Motor brez kuriva

Tokijski dnevniki navdušeno poročajo o sijajnem uspehu uradne preiskave motorja inž. K. Sibukave v laboratoriju ministrstva vojne mornarice. Izumitelj je pričel svoje delo pred leti s sodelovanjem ruskega emigranta inž. N. Mariniča. Ruski izumitelj, ki ga je oviral nedostatek sredstev, je naposled zapustil Japonsko in odpotoval na Kitajsko, kjer se je izgovoril. Inž. Sibukava je sam dovršil gradnjo in zdaj prijavil svoj patent pri 34 državah. Japonski tisk zagotavlja, da bo imel novi motor sijajno bodočnost, ker ne potrebuje nobenega kuriva, temveč dela z navadnim zrakom. Bistvo izuma ni označeno v poročilih in zato nismo v stanju sklepati, ali deluje motor z zgoščenim navadnim ali pa s kemično razkrojenim zrakom. Listi poročajo samo, da je odklonil izumitelj ugodne angleške in ameriške pogodbe ter izročil izdelovanje motorja domačemu japonskemu podjetju.

P. Soecorsi, novi ravnatelj vatikanske radio-postaje.

Rusi odkrili novo kovino

Iz Leningrada poročajo, da so na zavodu za raziskavanje platine odkrili v platinovi rudni nov kovino, ki vsebuje iridij, osmij, zlato in ruthenij. O tem odkritju je bilo izdano naslednje poročilo: Kovini doslej še niso dali imena. Barve je bele in se sveti kakor srebro. Kovina se pojavlja v nepravilni obliki v zvezi s platinom. Trda je in ima silno visoko specifično težo. Kakor je pokazala kemična in rentgenološka analiza, je to spojina iridija, osmija, zlata in nevthenija.

Ženske demonstrirajo proti lašizmu

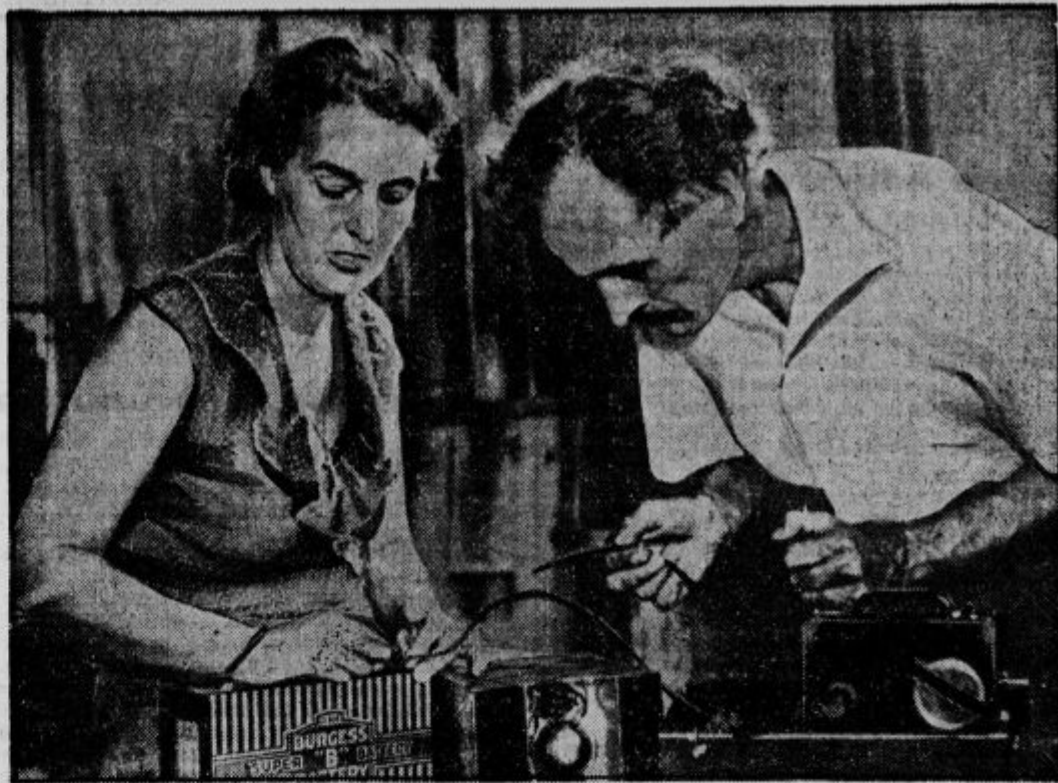
V sredo je demonstriralo pred vojnim ministrstvom v Madridu nad 300 žensk. Protestirale so hotele proti novemu mobilizacijskemu načrtu. Ženske so skušale vdreti v vojno ministrstvo, toda policija jih je zadržala. Nato so ženske odkorakale v notranjost mesta. Pridružila se jim je množica meščanstva, ki je hrupno protestirala proti vojni in proti fašizmu. Policija je ženske razgnala, nekaj pa jih je aretirala.

Dividende v pšenici

»Times« poročajo iz Carigrada, da je turška vlada po dolgem času dovolila inozemskim delničarjem turških podjetij izplačilo dividende, toda izplačilo se mora izvršiti v pšenici, ki naj jo Turčija izvozi...

Japonci so jo že »kupili«

Gre za vzhodno kitajsko železnico, ki se vije skozi Mandžurijo in ki so jo zgradili Rusi. Progo so zasedli Japonci, kakor vidimo na sliki. Rusi jo zdaj prodajajo Japoncem, ki jo že imajo v rokah.

Prof. Jean Piccard in njegova žena Jeanette se pripravljata na polet v vsemirje. Polet se bo vršil prve dni septembra v Detroit-u (Združene države). Jean Piccard je brat slavnega raziskovalca vsemirja.

Praga že skoro milijonsko mesto

V zadnjih letih je začela Praga izredno hitro naraščati. V notranjosti se zazidava parcela za parcelo, a na periferiji so v zdnjih 6 do 7 letih zrastle številne nove ulice z mnogonadstropnimi hišami. Z obsegom mesta raste tudi število prebivalstva.

Ob popisu l. 1921 je štela Praga 676.663 prebivalcev, l. 1930. pa že 848.823. V teku devetih let je poskočilo torej število prebivalstva za 172.160 duš ali za 25.44%. Danes živi v Pragi že nad 882.000 ljudi. Če bo šel razvoj v tem tempu naprej, bo Praga l. 1940. milijonsko mesto.

Že danes spada Praga med evropska velika mesta. Že je prekosila Carigrad, ki šteje zdaj približno 800.000 prebivalcev. Hitreje se širi ko Leipzig, München, Köln, Barcelona in Madrid. Še pred desetimi leti je Praga po številu prebivalstva zaostajala za temi mesti, danes jih prekaša. Po velikosti je danes češkoslovaška prestolnica v Evropi na 16. mestu.

Po sestavi svojega prebivalstva je Praga skoraj čisto češkoslovaško mesto; število drugih narodnosti je neznatno. L. 1880. je bilo v Pragi 86% Čehoslovakov, 1890. leta 89%, 1900. leta 93%, 1910. leta 94% in pri tem razmerju je ostalo do danes. Število Nemcev je padlo torej v Pragi v zadnjih 50 letih od 15.7% na 5%.

Novih hiš so v zadnjih desetih letih postavili v Pragi 12.434; vseh hiš je v Pragi 32.477. Večina je nad petnadstropnih.

Vulkan Stromboli na Liparskih otokih, ki je začel zadnje dni zopet delovati.

Profesor se vrne domov in meni, da je slišal pod posteljo šum. Nato vzklikne: »Ali je kdo tu?«

Vlomilec: »Ne, nikdo!«
Profesor: »Komično! Skoraj bi bil prisegel, da je nekdo pod posteljo!«

★

Logika.

Pesnik: »Vi trdite, da je moja pesem slaba. Kaj se vi razumete na to. Ali ste že kako dramo napisali?«

Pesnikov znanec: »Ne. Kljub temu vem, da je jajce slabo, četudi nisem še nobenega znesel.«

★

Učitelj: »Po čem spoznamo starost gosi?«

Učenka gospodinjke šole: »Po zobeh.«

Učitelj: »Toda gospodična, gos vendar nima zob.«

Učenka: »Imamo jih pa mi.«

Ogenj žene balon!

Vstajenje montgolfiere: balon z ognjavnim ovojem, ki ga žene razgret zrak. Zrak razgreva plamen petrolejske naprave, kakor je dobro razvidno na sliki. Balon, ki je last Avstrijca Brunnerja, se je pri prvem poletu dvignil 800 m, ob drugem pa 1500 m visoko.

800 metrov visoka gora izginila

Na otoku Sumatri je izginila te dni 800 m visoka gora Sibantang. Domačini v okolici so videli, kako se je iz vrha pokadilo in se je zaslislalo zamolklo podzemsko grmenje. Obenem se je začela gora polagoma pogrezati, dokler ni v teku par ur popolnoma izginila.

Mati po radiu našla sina

Pariški radio je bil razširil poizvedovanje po dečku Rogetu Thieru, ki je bil pred 11 leti neznan kam izginil. Tedaj je bil star 5 let. Zdaj se je oglasil 16leten vajenec, ki so ga bili pred 11 leti pobrali na cesti v Tourcoing-u. Kako je bil tja zašel, niso mogli dognati, a popolnoma gotovo je, da je našla zdaj mati v vajencu svojega pravega sina.

Pomorski iskanci zlata: Italijanska ladja »Artiglio«, ki je dvignila ves zlato tovar angleškega parnika »Egypt« v vrednosti 1.000.000 zlatih funtov, »Egypt« se je potopil 1922. leta v plymouthski luki. Na sliki vidimo raztovarjanje zadnjega dela zlata v Plymouthu.

Sport

V. olimpijske igre

Uspehi v prvem dnevu. — Naši izgledi na letošnji balkanijadi.

O letošnji balkanski olimpijadi ter o rezultatih prvega dne je obširneje poročal »Ponedeljski Slovenec«. Prvi dan vodijo Grki z 51 točkami, Jugoslavija je na drugem mestu z 39 točkami, nato sledijo Romuni z 18, Turčija ter Bolgarija z 9 točkami. Na zadnjem mestu je Albanija. Pri teh rezultatih ni upoštevana štafeta 4x400 m, ker se bo za prvo in drugo mesto vršila ponovna borba med Jugoslavijo in Grško. V nedeljo je namreč zmagala v tej štafeti Jugoslavija, a se je Grčija pritožila, ker je bil njihov tekač pri zadnji predaji od našega sodnika tako oviran, da je Grčija radi tega izgubila prvo mesto v tej štafeti. Ta štafeta se ponovi v sredo. Če prištevamo h točkam prvega dne še točke od navedene štafete in če damo Grčijo na prvo mesto tudi pri tej disciplini, kar se bo skoraj gotovo tudi zgodilo, potem izgleda rezultat prvega dne takole: Grčija 57 točk, Jugoslavija 44 točk, Romuni 22 točk, Bolgarija 12 točk, Turčija 10, Albanija 2 točki.

To so samo gole številke. Sedaj si pa oglejmo še nekoliko rezultate, ki so jih dosegli posamezni atleti ter jih primerjajmo z rezultati prejšnjih let ter s svetovnimi in olimpijskimi rekordi. Predvsem bi omenili, da je že prvi dan — kakor smo že poročali v našem listu — pokazal prvotne rezultate, ki so deloma že na evropski višini. In že prvi dan je pokazal, da se bo bila letos najljubša borba med Jugoslavijo in Grčijo za prvo mesto na Balkanu. Kljub temu, da prvi dan niso bile posebno ugodne discipline za nas, so naši atleti dosegli dve zmagi, odnosno dve prvi mesti in to v skoku v višino, kjer je s skokom 1.80 postal naš Buratović prvak balkanskih iger za leto 1934, ter v teku na 100 m, kjer se je plasiral naš Bauer na prvo mesto; za omenjeno progo je rabil 10.8 sek. Veliko več izgledov ima naša reprezentanca zadnja dva dni. Kajti v tekih na 5000 m ter 1500 m ima Krevs velike šanse za prvo mesto. V kroglu, kladivu ter disku s helenskim stilom se bomo gotovo plasirali na prvo mesto, istotako v teku čez zapreke na 110 m. Najšibkeje bo za seden skok s palico. Za ostale discipline pa se ne more nič gotovega reči, na katera mesta se bomo plasirali. Presenečenja seveda niso izključena, ve se samo toliko, da se bo bila med naše državo in Grčijo najljubša borba in da bo oni, ki bo zmagal, postal letošnji balkanski prvak z neznatnim naskokom točk pred drugoplasiranim.

Se nekaj je, česar ne smemo prezreti pri letošnji balkanski igrar: velik napredek. Največji uspeh imamo doslej beležiti v metanju diska svobodni stil. Grk Syllas ga je zalučal nič manj kot 48.54 m; s to znanjko je ne samo dosegel evropske sklase, temveč se je močno približal svetovnemu rekordu, ki ga drži Amerikane Jessup z znanjko 51.73 m. Balkanski rekord, ki ga je branil naš Narančič, je zboljšal kar za 6 m, grškega, ki ga ima sam, pa je zboljšal skoraj za tri metre. S svojo krasno tehniko ter izredno hitrim obratom bo dosegel še boljši rezultat, ako ga bo le še nekoliko višje vrget. Na 100 m je bil balkanski rekord izenačen, na 800 m pa zboljšal za dve desetinki sekunde.

To so torej uspehi prvega dne. Že takoj prvi dan je — kakor je bilo pričakovati — pokazal, da letošnje balkanske igre ne bodo samo prekašale vseh dosedanjih, ampak bodo pokazale ostalemu svetu, da se bodo tudi balkanski narodi lahko v najbližnji bodočnosti uvrstili med največje sportne narode sveta.

Višek pa bodo dosegle letošnje igre v soboto in zlasti zadnji dan. Kakor sedaj izgleda, se prav do zadnjega ne bo točno vedelo, kdo bo zmagal. Zato bo vsakdo, ki se zanima za sport, zlasti pa za lahko atletiko, posejil letošnji olimpijadi v Zagrebu. Prvo nedeljo je bilo 20.000 gledalcev, zadnji dan, jih pa pričakuje še več.

★

Hermes (Ljubljana): Jugoslavija (Zagreb) 3:2 (0:0). V večerajšnjem »Pon. Slovincu«² je bilo pomotoma objavljeno, da je nad ljubljanskim Hermesom zmagala zagrebska Jugoslavija. V resnici je zmagal Hermes, ki je zaslužno odpravil Zagrebčane z gornjim rezultatom.

Jugoslovanska zveza ženskih sportov

Propozicije za tekmovalne poodinke za državno prvenstvo. JZS priredi 22. in 23. septembra v Zagrebu na igrišču Haska v Maksimiru lahkotletsko državno prvenstvo za poodinke.

Tekmovalje se vrši po sledečem programu:
Sobota, 22. septembra ob 7.30: 60 m predteki, krogi z boljšo roko, 60 m finale, skok v višino z zaletom, 100 m predteki, disk z boljšo roko, 100 m finale.
Nedelja, 23. septembra ob 15: 200 m predteki, 80 m prepreke, skok v daljavo z zaletom, 200 m finale, kopje z boljšo roko, 800 m, štafeta štirikrat 100 m.

Zadnji rok za prijave je 15. september ob 12 na naslov zveze: Dolac št. 8. — Prijavnica za osebo in točko 15 Din, za štafeto 30 Din. Nagrade po pravilih in pravilnikih JLAZ. — Pravočasno nastopa imajo samo verificirani člani JZS. Tekmovalje je dolgo 35 m 64 en ter ima dva nedvigljiva zavoja. Tekmovalje se vrši po pravilih in pravilnikih JLAZ.

Slovanska moto-dirke v Zagrebu 8. in 9. septembra

Določila

Priredi jih L. Hrvatski motoklub Zagreb s sodelovanjem Zveze motoklubov Jugoslavije. Dirke se vršijo na dirkališču Miramar na Miramarski cesti. Dirkališče je dolgo 750 m in je nedvigljivo. Sodelujejo republika Poljska, republika Češkoslovaška, carovina Bolgarska in kraljevina Jugoslavija. Vsaka država tekmuje s tremi vozači (dva na motorju od 500 cm, eden na motorju od 350 cm). Za vsakega lahko postavi rezervno. Oena se izvrši po točkah. Prvo mesto v vsaki disciplini šteje 4 točke, drugo 3, tretje 2, četrto 1 točko. Točke se seštevajo in po njih se odredi končni plasman. Ako imata dva državi tekmovalki enako število točk, se vrši še izbirna tekma na 20 krogov s vsemi vozi. Ta se štejejo mesta: prvo 5 točk, drugo 4 točke, tretje 3 točki. Vozač, ki ne pride do cilja, se ne plačira. — Obenem se vrši tudi prvenstvo posameznikov za slovensko prvenstvo. Prvak dobi naslov: Prvak na slovenskem motorističnem prvenstvu 1934 in statuo Nj. Vel. kralja. Vmes se vrši tudi nacionalno tekmovalje Jugoslavije, ki se ga morejo udeležiti vsi verificirani vozači. Vsi plasirani, vsi funkcionarji dobijo lično izdelane plakete. Tudi vsi udeleženci Zveze dobijo voljno izdelane plakete. — V častnem odhodu so kot predsednik ministrstva za telesno vzgojo naroda g. dr. Andjelčević, odborniki: naš zunanji minister g. Jevtič, poslaniki Poljske, Češkoslovaške in Bolgarske, načelnik mesta Zagreba, ban savske banovine, predsednik ZSŽ dr. R. Hudzi, predsednik avtokluba Jugoslavije, predsednik Aero-kluba Zagreb. — Ker se vrši ob istem času tudi zagrebski velosejem, se morejo vsi zunanji obiskovalci poslužiti ugodne prilike za polovično vožnjo.

★

Kolesarska podzveza »Ljubljana«. Rodna seja upravnega odbora podzveze se vrši nočjo ob 20 v posodbi sobi pri »Amerikancu«.

Trgovstvo za stanovsko državo

Organizacija trgovstva

Iz tajniškega poročila Zveze trgovskih združenj posnemamo, da je število včlanjenih združenj znašalo 27 in število članov 10.158. Pomožnega osebja je bilo konec leta 1933: pomočnikov 3689 in vajencev 1405, skupno torej 5094. Leta 1933. so izkazovali proračuni 1225 milij. Din izdatkov in razno toliko dohodkov. Clanska doklada se je gibala v višini od 20—250 Din, razen kjer je bila določena na podlagi pridobnine. Inkorporacijsko pristojbino pobirajo Združenja od 50—3000 Din.

Lesna trgovina

Na predkonferenci je poročal o položaju lesne stroke na kratko njen predsednik g. Franjo Skrbec. Iz njegovih izjavaj posnemamo, da je lesna sekcija lani živahno delala, saj je lesna stroka nevdružema propadla. Zlasti živahno akcijo je vodila za ureditev izvoza lesa, kjer je proti centralizaciji, zahteva pa ureditev po posameznih lesnih področjih. Kontrolni urad, ki je projektiran, je naletel na splošen odpor. Ker je le najvažnejši faktor našega blagostanja, mu je treba posvetiti vso pozornost.

Na zborovanju v Konjicah so bile sprejete teke resolucije:

Resolucije

Zahtevamo, da se omogoči gospodarstvu na osnovi svobodne gospodarske diskusije zdravo in temeljito razpravljanje o vseh važnih vprašanjih in problemih.

Bodoča gospodarska politika naj temelji na načelu objektivnega in pravičnega zastopanja in pospeševanja blagostanja vseh delovnih stanov, na poštenosti in pravični porazdelitvi dobrin in bremen.

Trgovstvo ugotavlja, da nujno potrebna reforma gospodarske politike, naj se izvede tako, da bodo zastopani v narodnem predstavništvu vsi delovni stanovi po svojih stanovskih organizacijah; a predhodno naj se upostavi gospodarski svet, katerega člani odposilijo svobodno izvoljene uprave gospodarskih korporacij.

Trgovstvo zahteva, da se za aktivne, a po kmečki zaščiti in nelikvidnosti denarnih zavodov v plačilne težkoče zašle trgovce izda uredba o ureditvi plačil po predlogih, ki so jih predložile trgovske stanovske organizacije.

V pogledu uredbe o zaščiti kmeta zahteva trgovstvo, da se terjatve trgovcev izločijo iz zaščite.

Kreditne razmere

Normalizacija denarnega trga je nujno potrebna in zato zahteva trgovstvo:

1. Narodna banka naj zniža eskontno obrestno mero na višino, ki jo ima večina ostalih držav, odnosno na največ 5%. Narodna banka naj postane regulator obrestne mere.

2. Narodna banka naj, kar so storile druge države, podpre denarne zavode s krediti v svrhu njihove zopetne likviditete.

3. Uvede naj večje in direktno kreditiranje trgovine.

Davčna vprašanja

Trgovstvo ugotavlja, da je davčna obremenitev presegla meje znosljivosti in plačilne sposobnosti. — Poleg velikega padca prometa, poleg na minimum znižanega zaslužka in poleg pomanjkanja vsakega cenenege kredita, trgovina naglo propada.

Prevelika obremenitev slabi gospodarsko moč, ker ji jemlje rezerve, iz katerih naj bi se ustvaril domači kapital, ki bi dal pobudo za jači napredek poljedelske proizvodnje in industrije.

Vsa davčna obremenitev leži na malem in srednjem gospodarju. Velika industrija, ki je pretežno v rokah tujeja kapitala, prenaša svoj zaslužek v inozemstvo in prispeva sorazmerno le malo k finančnim potrebam.

Vse v poslednjem času zvišane davščine in trošarine so posredno in neposredno najbolj prizadele vso našo trgovino.

Zato je nujna potreba, da se v skladu z reformo naše notranje gospodarske politike reformira tudi finančna politika v tej smeri:

1. da se porazdele davki sorazmerno po gospodarski moči stanu;

2. da se ukinejo vsi privilegiji nabavljajalnih in konzumnih zadrug in vseh drugih ustanov, ki uživajo razne davčne ugodnosti;

3. da se izvede reforma Zakona o neposrednih davkih glede na

kontingentiranje pridobnine; določitev davčne minimuma;

4. izpremembo načina sestave davčnih odborov tako, da člani davčnih odborov imenuje stanovska organizacija in ne občine;

5. ustavitve davčnih rubežni, dovolitev obročnih odplačil in na olajšavo dajatev in predpisov, ki obremenjujejo izvoz.

Obrtni zakon

Z ozirom na nejasnosti, ki jih povzročajo predpisi zakona o obrtnih in ki dopuščajo različna tolmačenja, je potrebna novelizacija tega zakona.

Novelizacija zakona o obrtnih naj v načelu prizna večjo pristojnost reševanja poslov banskim upravam, da bi mogle v okviru zakona same odločati v stvareh, ki se tičejo gospodarskih, kulturnih in socialnih prilik trgovine dotičnega banovinskega

Za naš les

V notranji trgovini naj se olajšajo predpisi, ki ovirajo izvoz lesa. Posebno težko prizadenejo naše lesne izvoznike prekomerno visoke prevozne tarife. Trgovstvo apelira na vlado, da z ozirom na velike ugodnosti, ki jih uživa Avstrija na lesnem tržišču v Italiji, da z znatnim znižanjem prevoznih tarif možnost bodočega izvoza lesa v Italijo.

Z ozirom na težkoče, ki ovirajo naš izvoz lesa, zahteva trgovstvo:

a) da se z ozirom na katastrofalno stanje lesne trgovine, ki se nanaša tudi na točno vršitev davčnih obveznosti, ukine pogoj, da se izda potrdilo na podlagi predložene potrdila o plačanih davkih.

b) Cenik za zavarovanje valute naj se vedno prilagodi dejanskim cenam posameznih vrst lesa za izvoz.

c) Rok za kritje potrdil naj znaša vsaj dva meseca, ker je v sedaj določenem nemogoče kritje potrdila do določenega roka.

Železniške tarife se menja o prepočisto

Potrebno je narodno-gospodarsko zblizanje

Glavno »ravnateljstvo državnih železnic«² je izdalo novi aneks k tarifi za blagovni prevoz, ki je stopil v veljavo 15. avgusta t. l. (Cena 60 Din.) Trgovina je dobila s tem aneksom čisto sliko vseh popravkov, izvršenih od 1. julija lanskega leta do 15. avgusta letos, dopolnil in sprememb aneksa, ki je stopil v veljavo šele pred dobrim letom istočasno z novo lokalno blagovno tarifo. Stari aneks, ki je star komaj eno dobro leto, je vseboval toliko dodatkov, da je bilo nemogoče uporabljati ga. Ob tej priliki se nam zdi umestno, da spregovorimo nekoliko besed o naši tarifiški politiki s posebnim ozirom na njene metode pri dajanju raznih nižjih stavkov in prevoznih olajšav za posamezno blago v izvestnih relacijah.

Negotovosti, ki vlada danes v trgovini, obrti in industriji, kakor tudi v drugih panogah narodnega gospodarstva, noče biti konec. To se pravi, da traja kriza dalje in da se to stanje ne more spremeniti čez noč. Vsa industrija in ostalo gospodarstvo računa tedaj s tem dejstvom. Nové nastajajoče industrije in podjetja se ustanavljajo potem na podlagi kalkulacije obstoječih gospodarskih razmer in tudi računajo z njimi. Male in skoro brezpomembne spremembe ne morejo vplivati mnogo na spremembo vsega stanja gospodarstva. Gospodarsko stanje v državi se kljub nestalnosti ne izpreminja tako naglo, da bi zahtevalo neprestano menjanje trgovinske politike gospodarskih podjetij. V ostalem bi podjetja niti ne mogla slediti tej nagli menjavi. Takšne izpremembe razmer, na podlagi katerih je podjetnik prvotno določil smer svojega gospodarstva, se umetno ustvarjajo s pogostim izpreminjanjem obstoječih tarifnih postavk. Zato ne moremo odobravati metod naših železniških tarifskih politikov, ki brez vsakega določnega termina stalno popravljajo, spreminjajo in dopolnjujejo, tako da jih noben gospodarstvenik, pa tudi noben praktik ne razume več. Nekatere olajšave danes dovolijo, čez nekaj dni se že preklicujejo in pozneje zopet pod drugim pogojem obnovijo. Ta metoda tarifiške politike se mora v interesu gospodarstva kakor tudi v interesu same komercialne službe ukiniti. Dovolj je, ako se odredijo letno dva ali trije roki, do katerih je treba

področja. Posebno pa zahteva trgovstvo, da se z novelizacijo zakona o obrtnih uredi:

1. Učna doba trgovskih učencev naj znaša tri leta.

2. Ukine naj se krošnjarstvo za vse vrste blaga, izvešni izdelkov domače hišne industrije, ki pa morajo biti v dovoljenju našeti.

3. Iz zakona naj se izločijo določbe o posejanju zasebnikov po potnikih z vsem blagom.

4. Otvoritev prodajaln industrijskih podjetij naj bo vezana na prijavo trgovske obrti in podvržena plačilu vseh davščin.

5. Izpremeni naj se § 19. (4) zakona o obrtnih in odvzame pravico obrtnikom, da bi po treh letih samostojnega obrtovanja mogli odvarjati trgovske obrate, za katere je potrebna izobrazba. Obrtnik naj bi imel pravico zaprositi za dovoljenje izvrševanja trgovskega obrta le za sorodno stroko.

č) Za kritje potrdil naj se upoštevajo tudi plačila, ki se izvrševajo potom zaslužnih denarnih zavodov ali osebno po kupcu.

Nadalje se mora doseči preferenčna ugodnost, ki jo po gospodarskem sporazumu med Italijo in Avstrijo uživa Avstrija, tudi za naš izvoz lesa v Italijo.

Glede ureditve izvoza lesa, z upostavitvijo kontrolnega urada v Belgradu, izjavlja trgovstvo, da se s to centralizirano ustanovo ne strinja, ker ta ureditev povzroča težkoče pri izvozu. Zahteva, da se izvrši revizija uredbe o kontroli izvoza lesa v toliko, da se osnujejo v okviru kot izvršilni organi določbe uredbe Organizacije izvoznikov lesa, po lesnih področjih (Ljubljana, Zagreb, Sarajevo, Sušak).

V interesu izvoza našega lesa in uvažujoč, da tvori les važno postojanko tudi v naši trgovinski bilanci, je, da se izvoznikom lesa nudijo obratom primerni krediti drž. denarnih zavodov.

zbrati take popravke ter potem te popravke uesti v — aneks. S tem bi se uvedel red tako za gospodarstvenike, trgovce i. dr., pa tudi tarifiški in komercialni službi železnic bi bilo s tem prihranjenega dosti dela.

Poleg tega bi si dovolili pripomniti, da bi bilo v interesu narodnega zblizanja, da se naši kraji zblizajo z južnimi deli naše države tudi v ekonomskem in ne samo v finančnem in čisto nacionalnem pogledu. Potrebno je, da se omogoči cenejši prevoz proizvodov naših industrijalcev, obrtnikov in poljedelcev do južnih delov države. Potrebno je narodno gospodarsko zblizanje vseh delov države. Naša železniška tarifiška politika bi storila zelo dobro delo, ako bi si stavila za nalogo, da to zblizanje v najbližjem času izvede. Dosedanja pričakovanja niso izpolnila nad, ki jih je slovensko gospodarstvo stavilo v tarifiško politiko železnic. Upajmo, da se te nade vsaj v bodočnosti izpolnijo.

Borza

Denar

Dne 27. avgusta.

Devizne notacije so ostale danes popolnoma neizpremenjene. V zasebnem kliringu je bil avstrijski šiling zaključen na ljubljanski borzi po 8.01, v Zagrebu po 7.89, v Belgradu srednji tečaj 7.8947. Grški boni v Ljubljani 29.65—30.35, v Zagrebu zaključek 29 in v Belgradu 28.65—29.35. — Angleski funt v Zagrebu 225 zaklj., v Belgradu 255.70 do 257.70. Španska pezeta v Zagrebu 6.05 bl.

Ljubljana. Amsterdam 2300.96—2312.32, Berlin 1325.14—1335.94, Bruselj 796.91—800.85, London 169.75—171.35, New York 3316.61—3344.87, Pariz 223.96—225.08, Curih 1108.35—1113.85, Praga 140.90 do 141.76, Trst 290.90—293.30.

Promet na zagrebski borzi 31.631 Din. Curih, Pariz 20.2025, London 15.305, New York 302.25, Bruselj 71.90, Milan 26.29, Madrid 41.875, Amsterdam 207.65, Berlin 119.60, Dunaj 72.75 (priv. 56.90), Stockholm 78.90, Oslo 76.90, Kopenhagen 68.35, Praga 12.7225, Varšava 57.90, Atene 2.915, Carigrad 2.47, Bukarešta 3.05.

Dunaj. Dinar notira (valuta) 9.24.

Vrednostni papirji

Čvrsta tendca pretekega tedna je prevladovala tudi ta teden in se tečaj še dvigajo. Posebno čvrsta je vojna škoda, ki je že daleč preokračila 350. Promet je bil znaten in je znašal: na zagrebski borzi: Vojna škoda 400 komadov, agrarij 50.000 in begunške obveznice 100.000. Nadalje je bilo zaključenih 25 delnic Priv. agrarne banke. Po borzi je bilo zaključenih še 100.000 nom. begl. obveznic po 62.25.

Ljubljana. 7% inv. pos. 71 den., agrarij 40—41, vojna škoda 345—350, begl. obv. 62.50—63, 8% Bler. pos. 67 den., 7% Bler. pos. 57 den.

Zagreb. Drž. papirji: 7% inv. pos. 71.50 den., agrarij 40—41 (40), vojna škoda 352—355 (349, 355), 8. 351 den., 9. 353—358, 10 in 11. 352 den., 12. 353—362, 6% begl. obv. 62—63 (61), 7% Bler. pos. 57 den. — Delnice: Priv. agr. banka 215 do 220, Osj. sladk. tov. 120 bl., Beckerk sladk. tov. 750 bl., Osj. livarna 145 bl., Impek 50 den., Trboveljska 70—78.

Belgrad. Drž. papirji: 7% inv. pos. 72 den., vojna škoda 355—356 (355, 352), 9. 355—357 (356), 12. 358 bl., 6% begl. obv. 63.25—63.50 (63.50), 12. 64.48—64.50 (64.25), 8% Bler. pos. 68 den., 7% Bler. pos. 57.50—58.50. — Delnice: Narodna banka 4090 do 4120, Priv. agr. banka 216.50—217.50 (217.50).

Dunaj. Donav.-sav.-jadr. Prigot 61.14, delnice 9.90, Narodne banke 122, Stjer 10.40, Alpine 9.25, Trboveljska 9.85.

Žitni trg

Novi Sad. Jčmen: bč., srem. novi 65—66 kg 102.50—105, srem. poni. 67—68 kg 115—120; otrobi: bč., sr. 72.50—75, ban. 70—72.50, bč. ladja 80 do 82.50. Ostalo neizpremenjeno. Tendence: neizpremenjena. Promet: slab.

Živina

Dunajski goveji sejem 27. avgusta. Prignanih je bilo 1757 glav goveje živine, od tega iz Avstrije 1374, iz inozemstva pa 383. Cene so bile sledeče: voli 0.85—1.38, biki 0.73—0.98, krave 0.78—0.98 in klavna živina 56—72. Sejem je imel slab promet in so cene volov nadalje padle, tako pri I. vrsti za 3—5, pri II. za 5 in III. za 5—7 grošev, cene dobrih krav so padle za 3—5 grošev, cene bikov so ostale neizpremenjene, dočim je klavna živina v ceni narasla za 1—2 groša.

Uredba o zaščiti kmeta

Razlika med staro in novo uredbo

Pretekli teden je izšla nova uredba o varstvu kmeta, ki v marsičem izpreminja dosedanja določila o varstvu kmeta, kakor so bila vsebovana v dosedanjih uredbi z dne 22. novembra 1933. Pokazalo se ne napake pri stilizaciji in treba je bilo novelirati nekatera določila, da je sedaj uredba preglednejša in bolj logična.

Najvažnejše izpremembe v primeri s staro uredbo so naslednje: Doselej ni bilo posebnih določil o omejenih ženskah. Sedaj pa velja zanje določilo zakona le tedaj, če se mora njeni mož smatrati za kmeta in če njuno skupno obdavljenje dohodkov izvira pretežno iz poljedelstva.

Izpremenjena je tudi tabela za odplačila in obresti. Predvsem se zniža obrestna mera za dolgove pri denarnih zavodih od 6.02 na 6 in je anuiteta sestavljena bolj praktično, odslej se računa le v celih dinarjih in je prvi obrok 7, najvišji po 12 letih pa 17% (prej 6, ozir. 18.78% obrok so torej večji v prvih letih). Podobno se izpreminja obrestna mera za dolgove zasebnikom od 3.54 na 3.5, prav tako anuiteta od 6—15, prej 6—17.55%. Nova so določila, kdaj plača dolžnik obresti. Lahko jih plača tudi med letom, ne samo ob dospelju. Velja pa še vedno, da prispeva prvi obrok v plačilo dne 15. novembra 1934.

Izpopolnjena so določila glede izdaje novih menic namesto starih. Denarnim zavodom se morajo izdati nove menice s trimesečnim rokom, če ni bil dogovorjen ugodnejši rok, ostalim upnikom pa z enoletnim rokom.

Najvišja meja za dolgove, ki se plačajo po dosedanjih določilih v treh obrokih, se zviša od dosedanjih 1200 Din na 2000 Din, obenem pa podaljša odplačevanje na 4 leta. Tudi za ta plačila velja termin 15. novembra vsako leto.

Novo je določilo, da ima upnik pravico, da sme v slučaju neplačila obroka zahtevati zanj prisilno plačilo. Za rok se smatra 15. november, odn. 30 dni po tem terminu, kar je novo. Tistega dolžnika, ki bi tri zaporedne obroke plačal le na podlagi prisilne eksekucije, zadene kazen s tem, da se ne more več okoriščati z odredbami te uredbe. Doselej je bilo rečeno, da izgubi pravico do varstva

oni dolžnik, ki treh zaporednih obrovkov ne bi plačal.

Za denarne zavode in sploh za vse upnike izredno težko določilo, da more kmet predčasno plačati svoje dolgove, pa se mu tedaj za vsako skrajšano leto preostani znesek dolga zniža za 2%, je v novi stilizaciji odpadlo, kar bodo predvsem denarni zavodi pozdravili z veseljem, ker je odpadlo tudi nejasnost, kako tolmačiti to določilo in računati ta odstotek.

Izpremenjena so določila glede sklepov o odgoditvi prisilnih prodaj. Te sklepe je dosedaj izdajalo lahko sodišče po službeni dolžnosti, če mu je bilo znano, da je dolžnik kmet. Odslej pa se to izvrši le na zahtevo strank.

Veliko kritike so vzbudila splošna določila o izkazilih, kdo je kmet. Namesto dosedanjih samo splošnih določil, katera oblastva izdajajo ta potrdila, bo obrazec za izkazila predpisan s posebnim pravilnikom. Novost je tudi, da se lahko nezadovoljna stranka pritoži tudi pri upravnem sodišču in ne samo pri banu kot doslej.

Po novi uredbi ne spadajo v to uredbo vsi dolgovci do 500 Din na splošno brez ozira na izvor. Doselej je bilo rečeno, da morajo ti dolgovci izvirati iz nakupa potrošnih ž

Vabimo Vas!

LJUBLJANSKI VELESEJEM

1.-10. IX. 1934.

Železniška izkaznica za 50% popust na železnicah se dobi na vseh postajah po Din 5.-.

40.000 m² — 15 razstav:

Glasbena — umetniška — higijenska — izseljenska — ribarska — perunine, koz, ovac, psov — arhitektonska — „Weekend“ — hranilniška — pohištvo — radio — živila.

Festival

SLOVANSKIH PLESOV

Tekmovanje harmonikarjev. — Velikomestno zabavišče

Naznanila

Ljubljana

Vsem ljubljanskim pevskim zborom, včlanjenim v Hubadovi župi JPZ. Vabimo vas, da se gotovo in obvezno udeležite zelo važnega pevskega sestanka in pogovora, v sredo, dne 29. t. m. ob 20 in sicer ženski zbor v Hubadovi dvorani Glasbene Matice, moški zbori pa v telovadnici Državne realne, nasproti Glasbene Matice. Pričakujemo, da se boste mojemu povabilu vse in vsi solidarno odzvali. Z iskrenim pevskim pozdravom. Zorko Prelovec, pevovodja Hubadove župe JPZ.

Občni zbor Ljudske univerze, jeseni lanskega leta se je osnoval pripravljajni odbor za ustanovitev javne ljudske univerze, ki naj nudi odraslim splošno prosvetno prostovoljno izobrazbo. Ta institucija naj postane v Ljubljani to, kar je v Zagrebu Pučko sveučilišče in v Beogradu Kolarčev narodni univerzitet. Zavedajoč se velikega pomena in potrebe takega prosvetnega ognjišča tudi v Ljubljani, so naši najvišji prosvetni in javni faktorji z veseljem pozdravili to misel in imenovati v pripravljajni odbor za ustanovitev akademije v Ljubljani (prilije). Vabimo vsa društva akademije v Ljubljani in privatnega prava, ki po svojem delokrogu služijo posredno ali neposredno namenu Ljudske univerze, da se udeležijo tega občnega zbora. Zastopniki društev naj se javijo s pooblastitvijo. Pripravljajni odbor: Prof. E. Jarc, podžupan. Dr. Mihelek Josip.

Nočno službo imata lekarni: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, in mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9.

Naše dijaštvo

Slovenska dijaška zveza — komisija za izmenjevanje študentov — razpisuje za zimski semester študijskega leta 1934-35 mesto zamenjanca v Bratislavi. Prošilec mora svoje prošnje poslati na SDZ, Ljubljana, Mlošičeva cesta 5, najkasneje do 7. septembra 1934. V prošnji mora vsak prošilec navesti natančne osebne podatke in točen naslov, dalje stroko, oslona predmet, za katerega se posebno zanima. Prošnja pa mora priložiti potrdilo, da je član katerega akademskih društev, včlanjenih v SDZ ali, da je član SKA Strančičeva, dalje, da študira ali je študiral na ljubljanski univerzi. Reflektante za Prago in Krakov pa SDZ prosi, da s prošnjami počakajo, ker smo za omejenjimi mesti v pogajanjih in še ne vemo, v koliko bomo uspeli. V slučaju, da nam zamenjava tudi za ti dve mesti uspe, ju bomo razpisali na tem mestu. — V Ljubljani, dne 26. avgusta 1934. — Za SDZ: Tone Tepec, predsednik. Alojzij Ložar, referent za inozemstvo.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Torek, 28. avgusta: 12.15 Plošče 12.45 Poročila 13.00 Čas, plošče 19.00 Otroški kotiček (Mirko Kunčič) 19.30 Referat o knjigi Josepha Märza »Die Adriafrage« (Ciril Kočvar) 20.00 Radijski orkester: Klasična glasba 21.00 Tjardović: Mala Floransa na ploščah 22.10 Čas, poročila 22.30 Angliške plošče.

Sreda, 29. avgusta: 12.15 Plošče 12.45 Poročila 13.00 Čas, plošče 19.00 Pogrebna svečanost in živovanje device (prizor iz sovi. Rusije) (Fr. Terseglav) 19.30 Literarna ura (prof. France Vodnik) 20.00 Vokalni koncert Julija Betetta s spremljevanjem Radijskega orkestra 21.00 Slovenski vokalni kvintet 22.00 Čas, poročila, lahka glasba.

Drugi programi:

TOREK, 28. avgusta: Belgrad: 20.30 Kone, rad. ork. 21.30 Petje narodnih pesmi 22.35 Zab. gl. — Zagreb: 20.15 Klav. konc. Božidara Kunca 20.45 Vika Podgorška, recitacije 21.15 Vok. konc. Ide Juranič 22.15 Zab. gl. — Dunaj: 17.45 Vok. in klav. konc. 19.35 Dunajske pesmi 20.00 Prenos cerkv. Mozartovega konc. 22.10 Lahka gl. — Berlin: 18.45 Sodobna gl. 24.00 Zab. gl. — Budimpešta: Konc. pihal 21.10 Cig. gl. 22.30 Ork. konc. 23.30 Jazz — Milan-Trst: 20.45 Opereta »Dunajska križ« — Prag: 19.10 Konc. dunajskega tria kitar 20.00 »Vražja sreča«, opera.

Foto amaterji pozor!

Nudimo Vam po najnižji ceni popolnoma nove krasne foto albume, foto ogličje, navadne albume za razglednice ter spominske knjige.

Bogata zaloga Konkurenčne cene

Prodajalna H. Ničman

Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 2

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; ženski-ovčinski oglaš Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglaš Din 10.—. Mali oglaš se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se račun enokolonjska, 3 mm visoka poltina vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Železninar

starejša, dobra moč, išče primerno službo kot poslovođa, detalist, skladiščnik ali kaj sličnega. Govori nemško, hrvaško, slovensko in madžarsko. Cenjene ponudbe prosim pod značko »Železninar 100« št. 9485 upravi »Slovenca« (a)

Službo inkasanta

ali sluge išče mlajši moški, zmogel kavcije in večje garancije. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 9801. (a)

Službodobne

Mlekarja

s pričevali in kavcijo — iščem. — Bračko Anton, Imeno, Podčetrtak. (b)

Vajenci

Učenka

za trgovino z meš. blagom se sprejme. Prednost iz žel. družine. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 9770. (v)

Dijaki

Učiteljska

išče stanovanje v Ljubljani, z vsi oskrbo in klavirjem. Ponudbe na upr. »Slovenca« pod 9696. (D)

Reven osmošolec

išče stanovanje v Ljubljani na račun instrukcij. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 9791. (D)

Stanovanja

Stanovanje

soba in kuhinja - oddam odraslim osebam. - Podmilščakova ulica 11, Za Bežigradom. (č)

Sobo

solčno, mirno, v centru mesta, s kopalnico, takoj oddam, event. tudi odraslemu dijaku. — Cena zmerna. Naslov v upravi »Slovenca« pod 9802. (s)

Posestva

Stavbne parcele

v bližini Mariborskega otoka — in stiskalnica napredaj. Kamnica 25. (p)

STARŠI!

Otroku, ki obiskuje šolo, dajte, ako je slaboten, poučiti vsak dan zjutraj in zvečer malo žličico okusnega »Energin«, za krepitev krvi, živcev in teka. Otroci, ki redno jemljejo »Energin«, imajo dober tek in so odporni zoper vsa obolenja. »Energin« za lačanje krvi, živcev in teka dajte dekletu med 10 in 17 leti, ako je slabotno. To je prehodna dekleška doba, ko se mora vsako dekle okrepiti. »Energin« dajte vsakemu članu rodbine, ki nima teka. »Energin« dajte vsakemu članu rodbine, ki je malokrven.

»ENERGIN« se dobi v lekarnah v steklenicah po pol litra; 1 steklenica 35 Din.

Doma

se lahko naučijo knjigovodstva, korespondence, stenografije, francoščine, nemščine, reklame in še marsikaj drugega. Piši po navodila Dopisni trgovski šoli v Ljubljani, Kongresni trg 2/II. (u)

Kupimo

Lahek voziček

(zapravljivček) kupim za ugodno ceno. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 9783. (k)

Vsakovrstno

zlatu kupuje po najvišjih cenah CERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3.

Kupim usnjen suknjič

srednje velikosti, dobro ohranjen. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Suknjič za motociklista« 9793. (k)

Išče se aparat

za galvansko elektriziranje z merilom. Takojšnje ponudbe poslati upravi »Slovenca« pod 9799. (k)

Prodamo

Če avto svoj stari prodajalci motorja bi znebil se rad, brž kupcev ti mnogo prišene Slovenec najmanjši inerat

Gospodinje,

gostilne, obrtniki ne zamudite ugodne prilike! — Radi izpraznitve zaloge, prodaja iz skladišča Stanko Florjančič, Železnina, Resljeva cesta št. 3 (pri Zmajskem mostu) po najnižjih cenah. Vhod v skladišče skozi dvorišče. (l)

Dobro in poceni

se oblečete pri Preskarju, Sv. Petra cesta 14.

Telefon 2059

PREMOG KARBOPAKETE DRVA, KOKS nudi

Pogačnik

Bohoričeva ulica št. 5.

Šolske torbice,

aktivke, nahrbtnike itd. priporoča v veliki izbiri ter po nizkih cenah Ivan Kravos, Maribor, Aleksandrova cesta 13. (l)

Zdravi čebul

po 30 par razpošilja Stržaj, Ptui, predal 2. (l)

Ia breskve debele

kg 3.75 Din, košare 30 kg; zajamčeno zdravilni med 10 kg 142 Din, 30 kg 356 Din, franko vsaka postaja razpošilja G. Drechsler, Tuzla. (l)

Berite

»Slovenca« in oglašujte v njem!

Nogavice - rokavice

kompletne potrebščine za krojače in šivilje,

nadalje bogata zaloga žepnih robcev, toaletnih potrebščin, kravat, vsakovrstnega modnega blaga itd., po

najnižjih cenah

pri trdki

Josip Petelinc, Ljubljana

za vodo (blizu Prešernovega spomenika)

Najboljše tamburice

Srpske in Farkašev vrste ter mojstarske kitare in mandoline proti jamstvu priporoča svetovna ročna izdelovalnica tamburice

STJEPAN M. GILG, Sisak št. 38, Jugoslavija

Nabavite si prvi velikilustrirani cenik tamburice, ki ga pošljemo vsakemu na zahtevo zastoj. Odlikovan s 3 zlatimi kolajnam in diplomami.

RAZPIS

za *1 mesto tajnika, za 1 namestnika tajnika ali prve pisarniške moči in za 1 drugo pisarniško moč z nastopom 1. januarja 1935 v pisarni Zdrženja gostilniških podjetij v Ljubljani.

Ad 1. Za tajnika (moška moč) je potrebna dokazana praksa v poslovanju v Zdrženjih ali sličnih organizacijah. Predizobrazba najmanj dovršena srednja šola. Zahteva se popolno znanje knjigovodstva, bilanciranja, strojepisna in nemška ali francoskega jezika v govoru in pisavi. Prednost imajo oni, ki obvladajo stenografijo. Kavcija Din 10.000.—.

Ad 2. Za namestnika tajnika ali prve pisarniške moči (ženske) je potrebna istotako praksa in znanje in vsaj 6 razredov srednje šole.

Ad 3. Za drugo pisarniško moč (žensko) vsaj štirje razredi srednje šole in znanje strojepisja. Prednost imajo oni s pisarniško prakso v Zdrženjih.

Podrobni pogoji se na pismeno prošnjo dobe pri predsedniku Zdrženja g. Cirilu Majcnu, kolodvorska restavracija, kamor je treba nasloviti prošnje s priporočenim dopisom po pošti do najkasneje 15. septembra t. l. Osebnе intervencije izključene.

UPRAVA ZDRUŽENJA GOSTILNIŠKIH PODJETIJ V LJUBLJANI

10% popusta pri nabožnih in pokrajinskih slikah

nudimo vsakomur, kdor kupi slike v mesecu avgustu

Ne zamudite ugodne prilike!

Prodajalna K. T. D.

prej H. Ničman

Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 2

Oskrbite si

za Vaše leposlovne, znanstvene in druge knjige primerne preproste ali fine

trpežne vezave

Poslužite se

za vezavo revij: Dom in Svet, Mladika, Ilustracija, Zena in Dom

katere Vam nudi

Knjigoveznica Jugoslovanske tiskarne

r. z. o. z.

Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6/II.

Alja Rahmanova: 13

Zakoni v rdečem viharju

Dnevnik ruske žene

Sicer pa o tem sploh nisem nameraval govoriti z vami. Glejte, vaše oči in vaša knjiga so me čisto zmedle. Pridete h komisarju, natančne veste, da vas vsak trenutek lahko ustrelji, vi se pa mirno usedete s knjigo v roki! In najbrž z buržujsko knjigo! To je tudi ena izmed buržujskih navad, romane brati!

No, tudi to ni, kar sem vam nameraval reči. Mislil sem namreč... mislil sem, če ste prosta, ali bi ne hoteli postati moja žena? Iznenada me je namreč prijelo, da bi zopet postal človek, in z vami bi postal človek!

Izgetnil je celo roko po meni z nežno, skoro plaho kretnjo. Podala sem mu roko in rekla tiho: »Vaša ponudba je za me zelo častna, toda sem žal že nevesta drugega!«

Dolgo me je gledal, žalosten in prostrašen, in vendar sem mu z obraza brala, da je bil pripravljen na aličen odgovor.

Hipoma je zardel, vrnil mu je nabrekli kot purana in z glasom, tresočim se od jeze, je zakričal:

»Kdo je?«

Pestil so se mu stienile, oči so mu divje krožile, pred menoj je iznenada zopet stala zver, ki je umorila obe ženski v begunskem viharu, ker sta imeli čisto rjuho.

»Nemec je, bivši ujetnik, č sem odgovorila.

»No, Nemec, haramo! Našincu bi vas ne pustil, toda če je Nemec, naj vas ima! Njemu se ne morem primerjati! Toda, če ne bo dostojno ravnal z vami, pridite kar k meni in mi povejte,

v štirindvajsetih urah bo likvidiran! ... No, in zdaj pojdite domov, v dveh urah dobite drva!«

Šla sem domov, in res, v dveh urah smo imele les, dva sežnja čudovito suhega brezovega lesa, torej za pol sežnja več, nego nam je šlo.

Vee dan sem bila čisto potrta in čudno, žal mi je bilo komisarja Kalašnikova.

20. decembra 1920.

Zdaj prihaja skoro vsak dan Toesja k nam. Mala, nežna, vedno vesela in živahna Toesja je tipično nasprotje Nataše. V Igorja je zaljubljena do ušes in tega tudi ne skriva. Kjer le more, se trudi zanj, z njegovo materjo se je sprijateljila, popravlja mu perilo, pomaga mu, kadar si oblači suknjo, večkrat ga tudi spremlja domov. Nataši se ne vidi, ali je zaradi tega vesela ali nevoljna.

3. februarja 1920.

Danes je bil veliki dan, ko sva se pri Gub-ZAGZu (Urad za vpisovanje porok itd.) dala vpišati. Bil je nenavadno vreden, solnčen dan. Celu v naš vagon je zablodil od nekega solnčnega žarka skozi mrežo. Pri jutranjem čaju je rekla mati:

»Danes dobila samo kos črnega kruha k čaju, da ne bosta mislila, da je vpiš za me praznik! Šele, ko ee bosta dala v cerkvi poročiti, vaju bom imela za zakonca.«

Šele, ko sem bila že oblečena, se je pokazalo, da stvar le ni tako nedolžna. Mati je začela mlo jokati in me je nešteto krat pokrivala. Tudi Irina in Nataša sta jokali in me objemali. Samo jaz sem bila mirna; meni je bilo tako prijetno pri sreči, da bi ne mogla potočiti niti ene solze. Čemu bi bila žalostna, ko me Otmar ljubi?

Ko sem prišla po stopnicah dol, mi je Otmar segel pod pazduho. Obraz mu je žarel od veselja; kakor solnce se mi je zdel, ki naju pozdravlja s

svojimi zlatimi žarki. Kako je blestel in se iskril kristalnočisti sneg, kako so ljubki beli oblaki veselo jadrali po sinjini neba, ki nama je obetalo pomlad!

Pot do Gub-ZAGZa sva prehodila molče; ni nama bilo treba govoriti, zakaj pritiskala sva se tesno drug k drugemu in si tako več povedala, nego sva si mogla z besedami.

Bila sva na čifju. Veliko, sivo poslopje, povsod nered in nesnaga pred hišo in kariatidi ob vhodu sta nevoljno gledali na naju. Po mnogih hodnikih sva prišla v veliko dvorano z dolgo mizo, kjer se je vršil obred sklepanja zakonov. Na enem koncu je sedela gospodična v bluzi, ki si jo je sama sešila iz vojaškega blaga. Medlih oči in bledega obraza je dvignila pogled in rekla:

»Naslednji!«

Pred nama je na vrsti dvojica s pričami. On jih ima kakih štirideset, ona pa šestnajst. On je na prvi pogled komisar; nizko čelo, top, živalski obraz z naprej stoječimi ličnimi kostmi in blisčeče belimi, velikimi zobmi, ona pa ima nežen obrazek in elegantne kretnje, kar jo na prvi pogled izdaja za eno »bivših« najčistejše pasme. On gleda mirno, brezumno, iz njenega pogleda odseva nemir, skoro brezup, v obeh ji igrajo solze.

Naslednja dvojica sta plavalas fant komaj osemnajstih let in dekle zelo sumljivo zunanjoost, opozorljivo in neverjetno nerodno nalepotična. On gleda mrko in vidi se mu, da ne ve, kam bi se skril, tako ga je sram; ona pa se vede bolj neprijetno in se neprečelano privija k njemu.

Sediva na klopi ob steni. Kar nastane na drugem koncu mize, tam, kjer se vrše razpore, strašen hrup.

»Jaz ne plačam alimentov!« kriči polizan fant v vojaški obleki. »Ona misli, da je ujeta neumnega;

ker ne znam prebrisanu govoriti, meni, naj trpim za druge! Enkrat sem šel z njo na sprehod in drugi, ki se je z njimi klatila, se mi bodo v pest smejali!«

»Takoj se boš ločil od svoje žene in se poročil z menoj, ali mi boš pa plačal alimente!« zavreči nad njim grda, suha ženska.

»Očitno se ji sploh nisem nikoli približal, s kakšno pravico me torej dela odgovornega?« kriči fant. »Sploh pa, kakšen red je zdaj, da bi moral za žensko naknadno plačati alimente?«

»O ne, golobček, tako poceni mi ne uideš!« se dere ženska nad njim. »Ali se loči in mene vzemi, ali pa plačaj alimente!«

Fant se okrene k uradniku.

»In potem, če se s to k... poročim, bom moral za prejšnje otroke plačati alimente? Kaj?«

»Seveda, tovarišč, saj morate vedeti, da v sovjetski državi ni razlike med zakonskimi in nezakonskimi otroci! Vee morate prehraniti!«

»Tako?« zavpije s spremenjenim glasom mož. »Potemtakem sem za vse življenje uničen? Pa že raje skočim v Irčiš!«

Potegne kapo čez ušesa in plane ven, ženska pa za njim.

»Naslednji!« reče z nemarnim glasom uradnik, ki je vršil razporeke.

In tako sva lahko opazovala še par dvojice, preden sva prišla na vrsto.

»Vaše udostoverenje!« (osebno potrdilo) roče gospica. Izročiva ji in ona nama da dve golici.

In tu podpisate, da stopate prostovoljno v zakon in ni nikakega zadržka, to se pravi, da niste že poročeni in ne v sorodstvu!

Izpolnila sva podatke o rojstnem kraju, rojstnem dnevu in letu na golici, in potem je gospica vprašala mene: